

Година XXI — Број 390
Субота, 20 јун 1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ДА... ЈА! ЊЕ-ГОВА СЕСТРА... ЈА САМ ЈА УБИЛА...

ДАНИТРА! ТИ...

МАШИНЕ... ТУ... ИЗА ОВОГ ЗИДА... БРЗО, ФЛАШЕ... ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ПОГУШИМО...

УКЛУЧИО САМ ИХ... МАШИНЕ РАДЕ! ШТА ЈЕ С ЊОМ, ФЛАШЕ?

ОХ!

МРТВА!

ФЛАШЕ! ШТА СЕ ТО ДОГАЂАЛО? ЈА... ОСЕЋАМ СЕ КАО ДА САМ КОРАЧАЛА КРОЗ МАГЛУ...

И ЈЕСИ, РАГА! БИЛА СИ У МАГЛИ! АЛИ, МАГЛА СЕ ДИГЛА!

ЈУДИ ДО-ЛАЗЕ СВЕ-СТИ!

ДА! МАШИНЕ ОПЕТ ПУМПАЈУ ВАЗДУХ... ЗАХВАЈУЈУЋИ ДАНИТРИ!

НИКАД СЕ НЕЊЕ ОСТВАРИТИ... ЊЕН САН ДА ВИДИ СУНЧЕВУ СВЕТЛОСТ... АЛИ ЊЕ ЈЕ ЗАТО ЊЕН НАРОД УГЛЕДАТИ!

ЈЕСИ ЛИ СПРЕМАН ЗА ПУТ НА ПОВРШИНУ, ЈАНЕ?

ДА, ФЛАШЕ! СПРЕМАН САМ!

КРЕНУЛИ СМО!

НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ ДА ОДЛАЗИМ ИЗ АТЛАНТИДЕ!

ВРАТИ-КЕШ СЕ...

...ЧИМ НАС ИСКРЦАШ! А ОНДА ЊЕШ САГРАДИТИ ЧИТАВУ ФЛОТУ ОД БАТИСКАФА И ЕВАКУИСАТИ АТЛАНТИДУ... ЧИТАВ НАРОД!

ОСТВАРУ-ЈЕ СЕ САН СТАР 15.000 ГОДИНА!

НА ПОВРШИНИ СМО, ФЛАШЕ! КРАЈ САМОГ БИМИНИ-ЈА!

НА ОБАЛУ, ЗАРКОВЕ!

ОХ... КАКВА ЛЕПОТА... ЦАРОБНА ЗЕМЉА ЗЛАТНЕ СВЕТЛОСТИ!

И ТВОЈ НАРОД ЊЕ ЈЕ ЗАВОЛЕТИ! НАДАМ СЕ ДА ЊЕТЕ БРЗО САГРАДИТИ ФЛОТУ!

ХОРЕМО... ВРАТИЋУ СЕ!

СРЕЊНО, ЈАНЕ! ДО-ВИЂЕЊА!

КРАЈ

У овом броју:

- БЕОГРАД У 1999 ГОДИНИ
- ЛУТЕМВЕ
- И „ХИЉАДУ“ ДРУГИХ ЗАНИМЉИВОСТИ

СТРИПОВИ:
Бри челик, Паја, Ми-ки, Бим и Бум, Флеш Гордон, Прича о чу-пљоку, Попи и Сима Зима.

КЊИЖЕВНИК — КУЛИНАР

...Узмите комад овчине, најбоље кртину дуж кичме, и исеците на парчад величине ораха, оставите да стоји четврт часа у дрвеном чанку заједно с луком и сирћетом, постите обилно сољу, бибером...

Овај рецепт узет је из „Великог кулинарског речника“ чији је аутор Александар Дима-отац. Том делу велики књижевник потпуно је посветио последње године свог живота.

„Александар Дима, пише у предговору издавач речника, исто је тако умео добро да једе, као што је умео да прича. У овој књизи он уметност једе ставља у службу човековог живота и здравља. Он је много путовао и записао је рецепте јела разних народа“.

За време свог путовања по Русији Дима је у своју бележницу уписао многе рецепте. Тако је забележио и начин справљања хладне супе са рибом која је кратко време стајала у пресолцу. Овим јелом послужила га је Авдокија Панаева, жена песника Њекајева.

РЕЧНИК УМЕСТО ГУДАЛА

Виолина као свака друга виолина: дрвена кутија са два прореза у облику латинског слова „S“, четири јако затегнуте жице. Али, да би се виолина употребљива није вам потребно гудало, већ немачко-српски речник. Необично опремљена књига у облику виолине претставља уствари му-

зички календар за 1901 годину, који је издала берлинска издавачка кућа „Хармонија“. Подигнете ли дрвени поклопац угледаћете папирне странице календара у облику виолине. Једно од најдужих поглавља у овом календару посвећено јер руској музици. Нарочито су занимљиви чланци које су написали истакнути музичари као што су Чајковски и Рубинштајн. Књига-виолина чува се у Државној историској библиотеци у Москви.

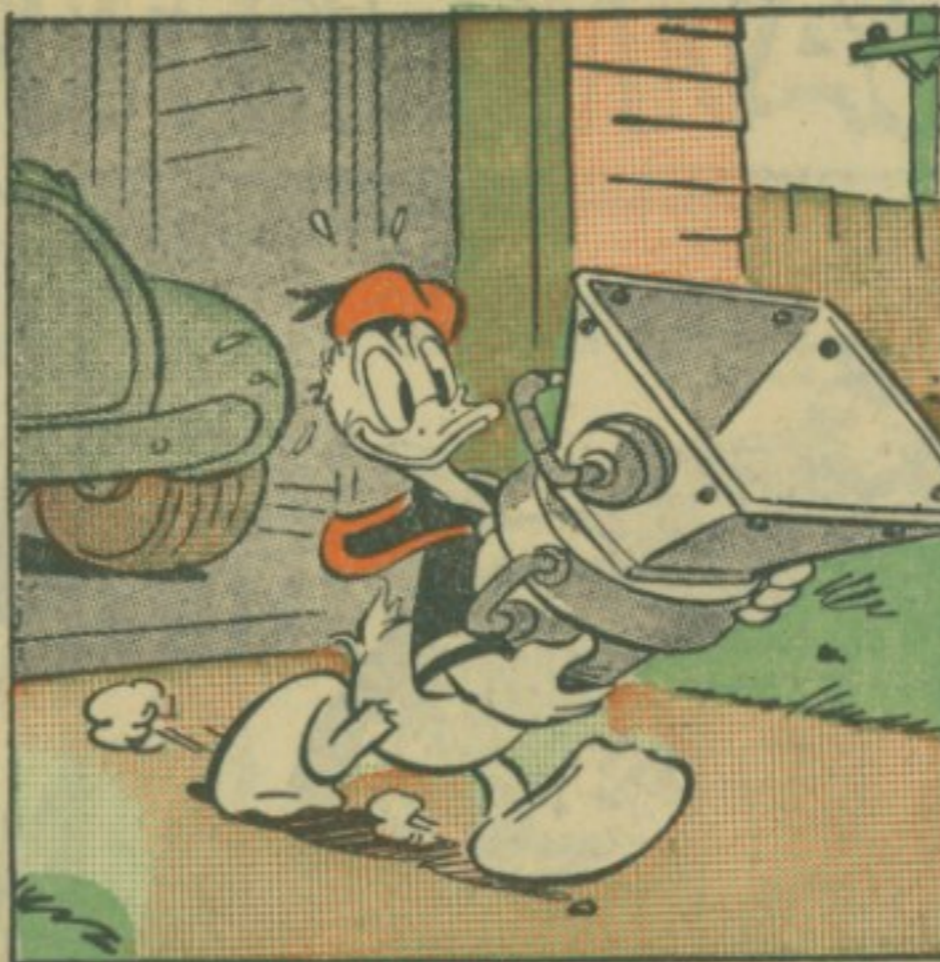
Целање папира по дебљини

Да ли се обичан комад па-

пира може по дебљини расцепити на неколико листова? Ма-

ПАЈА ПАТАК

Индуци први урбанисти

Индуски професор Амритал Панџа извршио је необична открића у долини реке Набраде, у оцу Индије.

Одавно се претпостављало да је долина ове реке колевка веома старе цивилизације, и да је у тој области постојао велики и богат град Махисмати, престоница давних владара овог краја. Ископавања су открила оружје, оруђа, комаде грнчарије, стаклене и кристалне посуде, па чак и предмете од ратне врсте ахата. Грнчарија је била богато украшена црним и црвеним шарима, док је стакло бојено нежноплавом, бледожутом и нежнопрвеном бојом које су упркос векова остале непромењене.

Пошто се досад мислило да стари Индоуси нису знали да фарбају стакло, научници је нарочито ово привукао. Познато је, на пример, да обрада стакла у старом Вавилону по-

чиње тек око 700 година пре наше ере, у Египту 1400 година пре наше ере, док су предмети од стакла у долини Набраде још старији.

Археолози су били не мање изненађени кад су ископали зидове од цигала, широких десет и дугих по 20 сантиметара са шупљикама. Стручњаци сматрају да је ово јединствено археолошко откриће. Према предању, област је у стара времена била насељена, и сада се научници питају у које вре-

ме је могла да настане ова цивилизација која је агала за зидове од цигала и за ушорене куће.

Потсетимо се да су најстарији остаци људских насеља у свету пронађени баш у Индији, недалеко од Малабаре. Изгледа сасвим вероватно да су руршине у долини Набраде карица у ланцу индискe цивилизације између најстаријег времена и наших дана, чије се доба постанка и пропасти тек има да одреди.

АНДАТРУБА

Своју оперу „Анду“ (1871) Бузене Верди (1813—1901) написао је у другом периоду свог стваралаштва и то по налогу исмаилиског паше да би њоме била отворена опера у Каиру чиње се славило и свечано пуштање у промет Суецког Канала. За ово је добио, у оно време огроман хонорар од 100.000 златних франака.

За извођење ове опере Верди је увео у оркестар и један потпуно нов инструмент, који је он лично 1870 године дао да се изradi. То је такозвана анда-труба. По изгледу је као и остале, иако има само једну клавишу, али на њој могу да се произведу оштри и блистави звуци, нарочито потребни за „Триумфални марш“ када египатски војсковођа Радамес доводи пред фараона заробљене Етиопљане међу којима је и Амонасро, отац Аинди.

Ripley's - ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

СВЕ ТРИ СЕСТРЕ ПОЛИЦКИ

ИЗ ЛИНКОЛНА (САД)
ДЕБРА, ЛОРИ И ШАДИ
РОЂЕНЕ СУ 12 МАЈА
У ТРИ УЗАСТОПНЕ ГОДИНЕ

ПАРАДАЈЗ

У ОБЛИКУ
СРЦА
УЗРЕО ЈЕ
У БАШТИ
БРУНА РОБИНА
ИЗ ТАУТОНА,
У АМЕРИЦИ

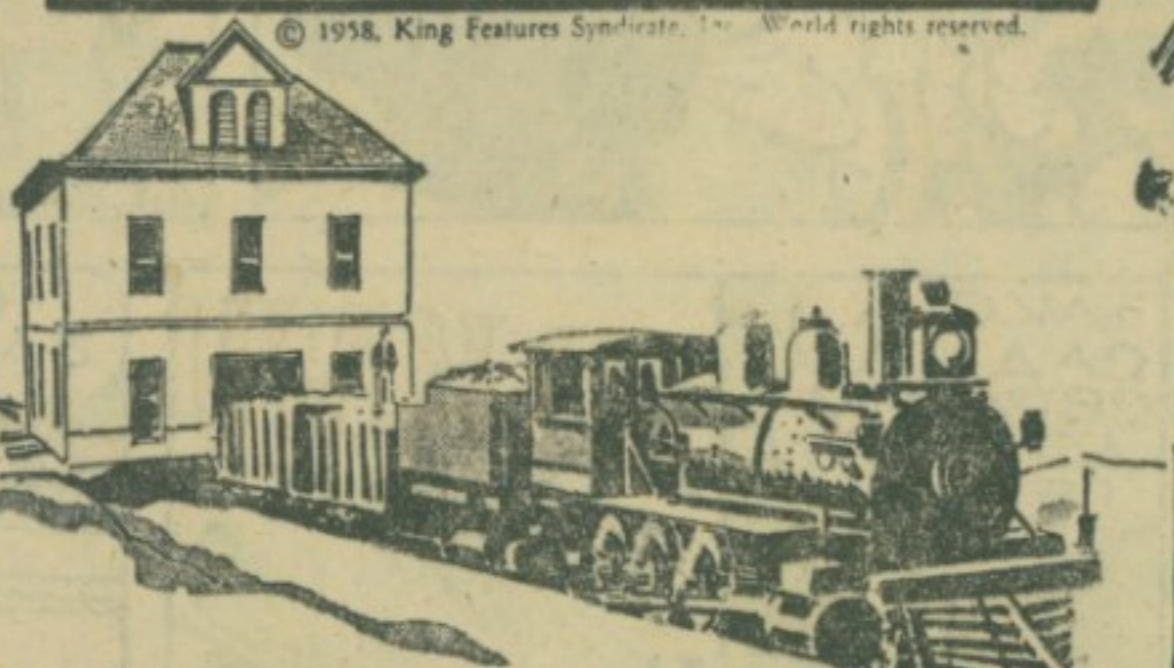
СУЛТАН
ГХИЈАТ-УД-ДИН
БЛАДАР
МАЛАВЕ (ИНДИЈА)
ОД 1489 - 1500
ИМАО ЈЕ 15.000
ЖЕНА ОД КОЈИХ
ЈЕ СВАКА ИЗУЧИЛА
НЕКИ ЗАНАТ

МОСТ САГРАЂЕН ОД ЗЕМЉАНИХ КРЧАГА

МОСТ У ВИЛА ЛУЧИЈИ У НАПУЉУ
(ИТАЛИЈА) САСТОЈИ СЕ ОД ТАНКОГ
ЗЛОЈА МАЛТЕРА НАБАЧЕНОГ ПРЕКО
БЕЗБРОЈ КРЧАГА ОД ИЛОВАЧЕ

НАПУЉСКИ КРАЉ ФЕРДИНАНД ЗА
КОГА ЈЕ ОВАЈ МОСТ БИО САГРАЂЕН
ПРЕ 150 ГОДИНА, НИЈЕ ИМАО ПОВЕ-
РЕЊА У ЊЕГОВУ СИГУРНОСТ И НИ-
КАД НЕ БИ ПРЕШАО ПРЕКО ЊЕГА
ПРЕ НО ШТО ИСПРЕД СЕБЕ ПО-
ШАМЕ ЧЕТУ ВОЈНИКА

ЗГРАДА СРЕСКОГ СУДА

БИЛА ЈЕ, 1899 ГОДИНЕ, ЖЕЛЕЗНИЦОМ
ПРЕНЕСЕНА ИЗ ХЕМИНГФОРДА У ГРАД
АЛИЈАНС, (САД) КОЈИ ЈЕ УДАЉЕН
23 КИЛОМЕТРА

ЕНРИКО ДАНДОЛО (1105 - 1205)

ДУЖА ВЕНЕЦИЈЕ

БОРИО СЕ ОСАМ ДАНА КАО ОБИЧАН ВОЈНИК У ЖЕСТО-
КОЈ БОРБИ ПРГА У ПРГА. БОРБА СЕ ЗАВРШИЛА ТИМЕ
ШТО СЕ ОН ОД СВОЈИМ ВОЈНИЦИМА УСПЕТРАО УЗ
ЗИДИНЕ ЦАРИГРАДА И ОСВОЈИО ОВАЈ УТВРЂЕНИ ГРАД
У ТО ВРЕМЕ ДАНДОЛО ЈЕ ИМАО 99 ГОДИНА И БИО
ЈЕ ПОТПУНО СЛЕП

ДАНДОЛО ЈЕ ИЗАБРАН ЗА ВЕНЕЦИЈАНСКОГ ДУЖА 1192,
КАД ЈЕ ИМАО 87 ГОДИНА И ВЕР 21 ГОДИНУ СЛЕП
РАТ ВИЗАНТИЈИ ОБЈАВИО ЈЕ СА 99 ГОДИНА

У првим месецима 1840
године, немачка вла-
да је одлучила да у-
пути у Западну А-
фрику своје прве
мисионаре. Задатак

им је био да на том жар-
ком континенту потраже сло-
бодан део над којим би по-
ставили управу. Посао је по-
верен Густаву Нахтигелу, који
је с групом својих сарадника
и неколицином авантуриста за-
купио од шпанских морепловаца
два брода. У њих су сме-
стили најужније ствари, а о-
презни Немац није заборавио
ни оружје.

Пролазиле су године. Нахти-
гел је крстарио око обала, стр-
мих и неприступачних за приста-
јање. Једнога дана, кад се до-
спели у воде Гвинејског За-
лива бацили су лангер. На не-
познатом земљишту опрезно
су прилазили сваком црном чо-
веку. Чувеном немачком пе-
дантшошћу Нахтигел је пости-
вао више од осталих који су
долазили с истим или сличним
задацима из других европских
земаља. Упознавао се с по-
главцима који су имали у-
тицаја и на остале, и од њих
откупљивао све оно што би
могло да има пробу у Евро-
пи. После десетак година овак-
вог рада успео је да приволи
приморске поглавике на потпи-
сивање уговора с Немачком.

На овом се није остало. С
поглавцима су даље склопани
споразуми, јер су доморози

били пресрећни што су од бе-
лаца могли добити шибнице,
ножеве, прстење, фиџуве, огле-
далца. Тако су поједина важ-
нија, и по свом саставу сна-
жнија, племена већ имала и ва-
трено оружје, а тиме је дока-
зивиан врхунац пријатељства и
оданости појединих вођа.

Али заједно са овим, погла-
вике су добиле и специјалне
мисије и деликатне задатке —
освајале су терен за своје
господаре. Сами су се обрачу-
навали с другим поглавцима
за рачун Густава Нахтигела,
односно Немачке.

Кад су Немци створили до-
вољно пространство и имали
покорност племена на терито-
рији од 88.000 километара, ва-
тражено је и међународно при-
знање за ово. Године 1885 за-
седао је у главном граду Не-
мачке, Берлину, конгрес европ-
ских држава. Немачки краљ је
захтевао да се овом приликом
донесе одлука да је област из-
међу Златне Обале и Дахоме-
је немачка. Тако је део африч-
ког земљишта ушао у састав
немачких посела под именом
Тоголанда.

После дванаест година, негде
пред крај 1897 године, посеб-
ним споразумом са Францу-
ском, Немачка је регулисала
питање граница према њеним

ТОГОЛАНД НЕ МИРУЈЕ

ВЕШТАЧКИ НОС

Једна група шведских лекара са клинике за ухо, грло и
нос у Лунду конструисала је „вештачки нос“. Овај апарат
преузима функцију носа, а удахнути ваздух загрева до тем-
пературе човечијег тела и даје му потребну влажност. „Ве-
штачки нос“ биће од огромног значаја и помоћи оболелима од
детље парализе, као и онима који се морају подвргнути разним
операцијама носа и душника. Апарат је широк и дуг свега
пет сантиметара.

При светлости шибнице

Позната источњемачка фирма „Агфа“ пустиће ускоро
у продају нове фотографске плоче и филмове који по својој
осетљивости превазилазе досадашње производе те врсте. Про-
извођачи тврде да је њихова осетљивост толика да се чак
не може изразити постојећим мерама. Помоћу нових плоча
може се добити снимак и у мрачној соби где само светли пет
запаљених палидрваца.

поседима, а седам година ка-
сније приводела је и Енглезе
на сличан споразум.

Становништво Тоголанда и-
дико живи на земљи богатој ру-
дама и поред река у чијим на-
носима има злата, ипак се нај-
радије занима земљорадњом, и
то на најпримитивнији начин:
каменим ралом и сличним мо-
тикама. Иако имају много раз-
новрсне крупније стоке, која
се може лако припитомити, из
разних разлога, а највише из
сујеверја, не чине то и не ко-
ристе је за посао. Доскора се

могло видети како лијаном по-
везани преко рамена, људи и
жене ору земљиште.

Као и свуда у околини и ов-
де највише и најбоља успева
какао, кафа, памуч, копра,
палмово уље и кикирики.

Од првог дана Нахтигел је
почео да из Тоголанда извлачи
те сировине и остало богат-
ство које је подмиривало прво
потребе Немаца, а затим преко
њих и потребе других зема-
ља. Палмово семе Немци су о-
стављали за себе — прерађи-

вали га у својим хемиским фа-
брикама.

У читавој овој области живи
950.000 људи. На најпогодни-
јем месту за укрцавање и ис-
крцавање, на обали Атлантика,
град Ломе има и најпријатнију
климу коју може да издржи и
белац из Европе, па је зато од
првог дана одређен за главни
град. У њему живи 40.000 ста-
новника, од којих свега стоти-
нак белаца.

Августа 1914 године британ-
ске и француске колонијалне
трупе умарширале су преко
границе Златне Обале и Дахо-
меје и запоселе војском Того-
ланд. Отада западним делом о-
ве колоније, укључујући и Ло-
ме, управљала је Енглеска, а
источним Француска. Међутим,
ова подела није била дугог ве-
ка. Две највеће колонијалне
силе на свету и апсолутни го-
сподари Африке, извршиле су
исправке граница. После завр-
шетка Првог светског рата
склопљен је енглеско-францу-
ски уговор, по коме је Фран-
цуска добила целу обалу са
градом Ломе. Али и са фор-
малне стране овај уговор је
требао да буде пуноважан.

Пошто је Тоголанд сматран као
територија коју је поседовала
Немачка, питање је изнето на
решавање пред Друштво наро-

да. Ту је само оснажен већ
склопљен споразум између
Француске и Енглеске.

По завршетку Другог свет-
ског рата, територија Тогола-
нда стављена је под старатељ-
ство Организације Уједињених
нација а администрација је и
даље поверена Француској и
Енглеској.

Политика Енглеске према То-
голанду састојала се у намери
да се западни Тоголанд при-
кључи Златној Обали — Гани.
На заседању Генералне скуп-
штине Уједињених нација до-
несена је резолуција за обра-
зовање плебисцита у Тоголан-
ду под енглеском управом да
би се становништво изјаснило
— за уједињење са Златном
Обалом или за одвајање од
ње. Плебисцит је одржан 9
маја 1956 и на њему се ста-
новништво изјаснило за унију
са Златном Обалом.

Француска је те године до-
нела Тоголанду статут којим
су донекле проширена права
народа, али је она и даље за-
држала надлежност у погледу
унутрашње безбедности, право
суфа и спољне политике. Ста-
тут је на једном референдуму
усвојен великом већином гла-
сова и у њему је изнесена же-
ља да се укине уговор о ста-
ратељству између Француске и
Уједињених нација.

Сада, поред осталих пробле-
ма које имају француска влада
и власти у Африци и Тоголанду
је један који их забрињава.

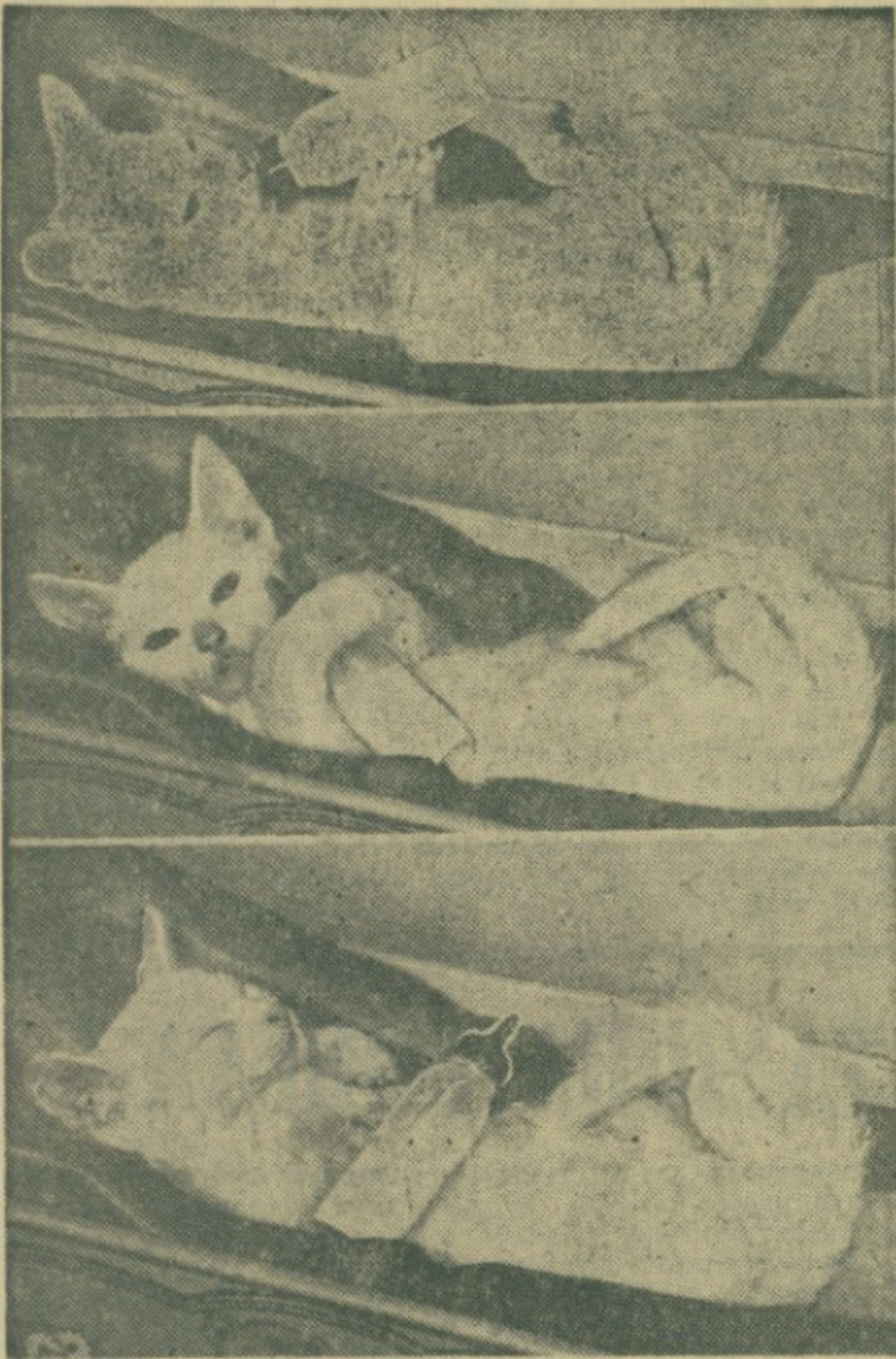
КАНТ И АСТРОНОМИЈА

Као професор метафизике Кант је предавао о географији
и етнологији, писао о планетама, потресима, ветровима, етру,
вулканима. У својој „Теорији неба“ (1775) заступао је учење
слично хипотезама Лапласовим и покушавао да објасни по-
станак и развјатак небеских тела. Веровао је да су све пла-
нете насељене или да ће бити, а оне најудаљеније од Сунца
које имају најдужи период развјата, да имају већ савршени-
ју врсту организама него што ће у догледно време настати
на нашој планети.

Куварски рецепти на првом месту

Једна француска фабрика грамофонских плоча начинила
је статистику за прошлу годину. На челу листе продатих плоча
налазе се оне плоче на којима су снимљени куварски ре-
цепти. За овима долазе плоче с класичном музиком, док је
дез-музика заузела тек треће место. Плоче с куварским ре-
цептима највише купују нежењени млади људи.

ВАРАТЕ СЕ

Ако мислите да мачке не могу да говоре, промислите мало пошто прегледате ове три слике.
 Чини вам се да је лако држати ову боцу? Пробајте онда сами. (Прва од горе) — „Не гледајте ме тако! Зар не дозвољава да се мало одморим?“ (У средини) — „Чини ми се да ћу мало дремнути. Не заборавите да ме пробудите за следећи оброк.“ (Доња)

КАКО ЈЕ ШКОТСКИ ПАСТИР ИЗУМЕО ГОЛФ

Дуго времена је голф сматран као искључиво шкотска игра. Али, временом, он је постао омиљен на свим континентима: у САД има 5.660 терена за голф, у Великој Британији 1.600, Аустралији 1.300, Канади 625, Јужној Африци 400, Новом Зеланду 340, Јужној Родезији 200, Јапуну 97, Француској 70, итд.

Око 1.100 године један шкотски пастир је прекраћивао време убацивајући помоћу свог штапа илџунак у зечју јаму. Пошто му је то постала свакодневна забава толико се извештило да су му пријатељи почели завидети и покушавали су да га подржавају.

Тako је настао голф који је убрзо постао врло популаран. Његов успех је чак био толики да су се власти почеле бринути, па је 1447 године краљ Јаков II који је владао Шкотском, анатемисао овај спорт зато што је одвраћао његове поданике од ратних вештина.

Али и поред овога људи су га потајно играли све до средине XVIII века када је створен и први голф-клуб „Едмундсбургско друштво“. Краљ Вилем IV није делио предрасуде својих предака и сам је основао чак и други клуб.

Голф се проширио по целом свету али су га у почетку играли претежно људи из виших слојева. Данас, међутим, он постаје све омиљенији код свих.

Голф је једини и једноставан спорт. На терену за ову игру има 18 рупа распоређених на простору од шест километара. Сва вештина се састоји у томе да се лопта за голф уз што мање ударања убади у рупу од 10 сантиметара у пречнику. Од полазне тачке до рупа треба савладати више природних и вештачких препрека. За ударање лопте

уопште не користе се у току игре три различите врсте штапова.

Као и сваки спорт и голф има своје рекордере.

У ГУМЕНОЈ ЛОПТИ НИЗ СЛАЈОВЕ НИЈАГАРЕ

ин Ласијер, Американац француског порекла, коме је сада 68 година намерава да се у лопти од гуме отисне низ слапове Нијагаре и да остане жив. Пре тридесет година — тада је био железнички службеник — Џин се први пут у великој лопти од гуме баacio жив бучине слапове и преживео ову авантуру.

Свега шесторици људи успело је досад да се спусте низ велике водопаде и да преживе пад с висине од преко 50 метара. Од њих шесторице данас је у животу само Џин Ласијер.

Он каже: „Одлучно сам да се овог пута спустим с највише тачке водопада. Ако ми то буде успело, мирно ћу посве чекати смрт“.

Ласијеров необичан подухват није без извесне комерцијалне позадине. Он тврди да је досад уштедео 10.000 долара. Међутим, лопта у којој ће падати 50 метара у дубину, кошта најмање 25.000 долара. Због тога он покушава да добије помоћ од разних фабрика гумених производа, које би, разуме се, ово искористиле за своју рекламу. Поред тога, он

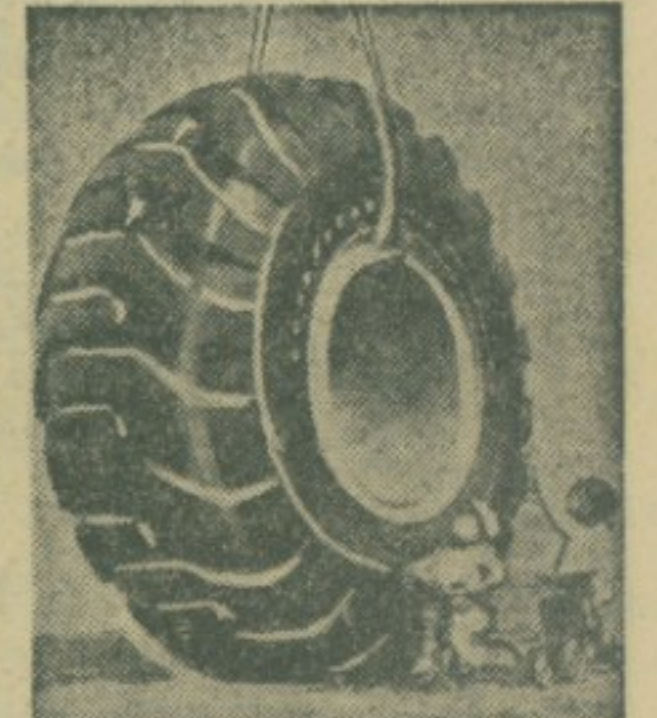
се нада да ће добити приличну своту и од једне холивудске филмске компаније која је затражила право да сними његово спуштање низ Нијагару.

ЛОШЕ СТРАНЕ МОНТАЖНИХ КУЉА

Пре извесног времена украдена је једна монтажна кућа у околини Лондона. Тек што је била завршена, и пре него што је власник успео да се унесе, спретни лопови су је демонтажирали и однели. А то није био мали посао, јер је кућа имала две собе и потребне нуспросторије.

НАЈВЕЋА НА СВЕТУ

Како да је ова гума највећа на свету. Тешка је 2.000 килограма, висока 3 метра, широка

122 сантиметра, а стаје 14.000 долара. Гума је произведена ради проба, али се предвиђа и већа производња за веома велике грађевинске машине.

РАКЕТА НА ВЕНЕРИ 1961 ГОДИНЕ

За васионски брод „Вега“ који треба да буде лансиран у правцу Венере 1961 године прави се план. Биће лансиран помоћу ракете од три фазе:

„Атласа“, „Вангарда“ и једне нове ракете која се тек конструише. Трошкови око израде „Вега“ биће велики.

„НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК“

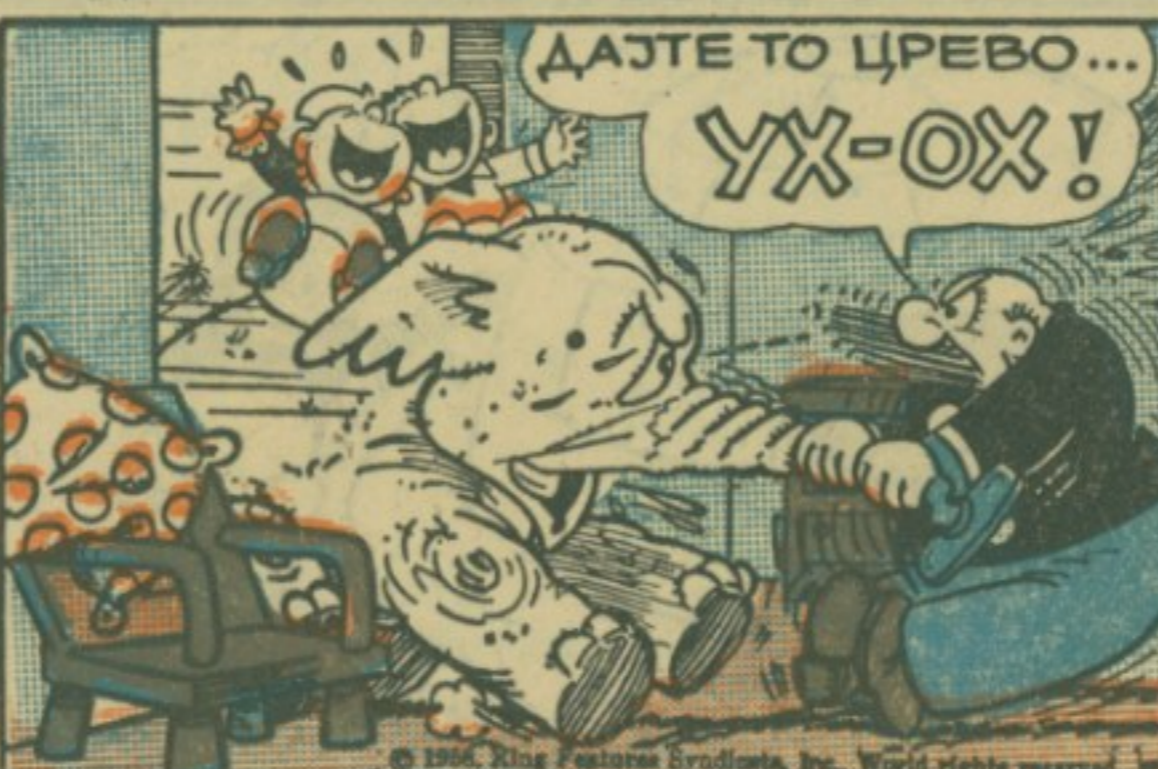
Роман познатог енглеског писца Х. Ц. Велса „Невидљиви човек“ прерађен је за радио-телевизију. На слици су главни јунаци романа, један невидљиви човек и, наравно, његова међака Сали, како шетају једном лондонском уликом.

ЛЕДЕНА КОРА — ТРИ КИЛОМЕТРА

Мерења извршена у време припрема за Међународну геофизичку годину показују да је ледена кора на Јужном полу местимично дебела и око 3.000 метара. Како се место где су вршена мерења налази на надморској висини од 1.500 метара, значило би да се копно антарктичког континента налази на око 1.500 метара испод морске површине. По неким претпоставкама огромни притисак који врши ледена кора можда је потиснуо континент наизма, испод површине мора.

КО ЗНА...

Према мишљењу француских специјалиста за сузбијање подвала у уметности, ни за чувену слику „Боконде“ у Лувру нема стварних доказа да је она баш рад Леонарда да Винчија. Постоји још 61 слика „Боконде“ али ничим се не може утврдити да, на пример, једна од „мопија“ која се налази у музеју у Монреу није уствари права Мона Лиза.

ЛУТЕМБЕ

Нисам имао ни најприближнију претставу о томе колико живе краљеви племена Буганда, али сам касније дознао да су они сви заједно владали око 125 година. Очигледно, младић није преувеличавао старост крокодила. То потврђује чињеница да је Лутембе припитомио још деда овог младића, бацајући јој рибу. Животиња се навикла на свакодневна хранења и редовно је долазила на овај део обале. Временом је научила да препознаје своје име „Лутембе“ и почела је да долази кад је позову.

Остало је још мало рибе и Лутембе је тај остатак гледала похлепно.

— Шта би било кад бих је ја хранио? — запитам.

— Јешће она и онда, бвана, — одговори младић.

Да не би за то време престало снимање ја му показах како да управи објектив и како да окреће ручицу. Он је опрезно окренуо опарат ка мени и Лутембе, а ја сам узео рибу за респ и пружио јој је. Лутембе је бацила поглед на рибу, на мене, очи су јој блеснуле и тако је брзо кренула према мени да сам претрашен отскочио. Тада још нисам знао да се крокодили крећу по суви много окретније но што би то човек могао, судећи по њиховом изгледу, да претпостави.

Бацно сам рибу у отворене чељусти, пре но што је Лутембе допузала до мене и отступило сам за неколико корака. Крокодил је или био разочаран малом порцијом или га је увредило моје неповерење. У сваком случају склизнуо је на траг у воду и стао да кружи крај обале. Дохватио сам тада један штап који ми је лежао крај ногу и бацно га у воду. Часна реч, нисам то хтео, али штап је пао на крокодила. У истом тренутку, Лутембе се окренула и брзо запливала према средини језера, као да се наљутила.

— Бвана, није требало да то учините, — рече ми прекорно младић и стаде да дозива молећивим гласом: — Лутембе! Лутембе!

Мада пад штапа на ону њену грубу кожу није произвео већи додир но што би пад чачкалице на слона, осетио сам се као неваљали, непослушни дечак и било ми је страховито жао што Лутембе неће да се врати. Али, младић ју је упорно дозивао. И замислите, Лутембе се вратила, опростила и заборавила увреду. Овог пута ју је њен „господар“ хранио све док се није до грла заситила. Затим је, задовољна, легла на сунце и заспала пошто је претходно неколико пута зењнула.

Тако сам је и оставио. Ни сад ми није јасно шта је навело овог крокодила да се спријатељи с човеком, кад се сви остали боје људи. Ипак, уверен сам да је то, вероватно, једини случај.

★ Киносниматељ Луис Котлоу прокрстарио је са својом камером читаву Африку. Утиске с тог путовања описао је у књизи „Занзабуку“ из које је узето и ово поглавље.

ПРВА ВАЗДУШНА ПОБЕДА

Прву ваздухопловну победу у двобоју са противником постигао је француски пилот Жозеф Франц 5 октобра 1914 године.

Франц је припадао ескадрији капетана Андре Фора и тог дана се враћао заједно са својим механичарем Кеноом са једног бомбардовања. Наравно, у време када је ваздухопловно ратовање било у својој и бомбардовања је значило нешто сасвим друго него данас. Помоћник пилота био је у исто време и механичар и бацао је бомбе на тај начин што их је њихао између ногу све док не би добиле довољан замах а затим избацивао преко оградe отвореног авиона. Пошто је овај начин гађања био врло непрестан бомбардер је морао да слезе врло ниско, на свега 150 до 200 метара од циља.

Кад се са својим двокрилцем „Воазеном“ наоружаним једним митраљезом наплати изнад Ремса, Франц је приметно да му у суорет долази немачки двокрилац „Авиатик“. Одлуку је брзо донео. Покушао је да заузме повољан положај према противнику и пикирао брзином од 130 километара на час. На 50 метара од „Авиатика“ Французи су у њему приметили два човека са црним шлемовима.

Помоћник пилота је држао прст на орозу митраљеза и чекао команду за паљбу. Али, како Немац није имао живаца да сачека најповољнији тренутак први је опалио из свог карабина. Хици нису били прецизни. За то време је Француз заузео према Немцу положај под мртвим углом и осуо паљбу из митраљеза. Изгледало је да мечи погађају циљ али се никакве последице нису примећивале. Противник је дватут успео да умакне пикирајући, али му је упорни Франц остајао и даље за петам. Кад су

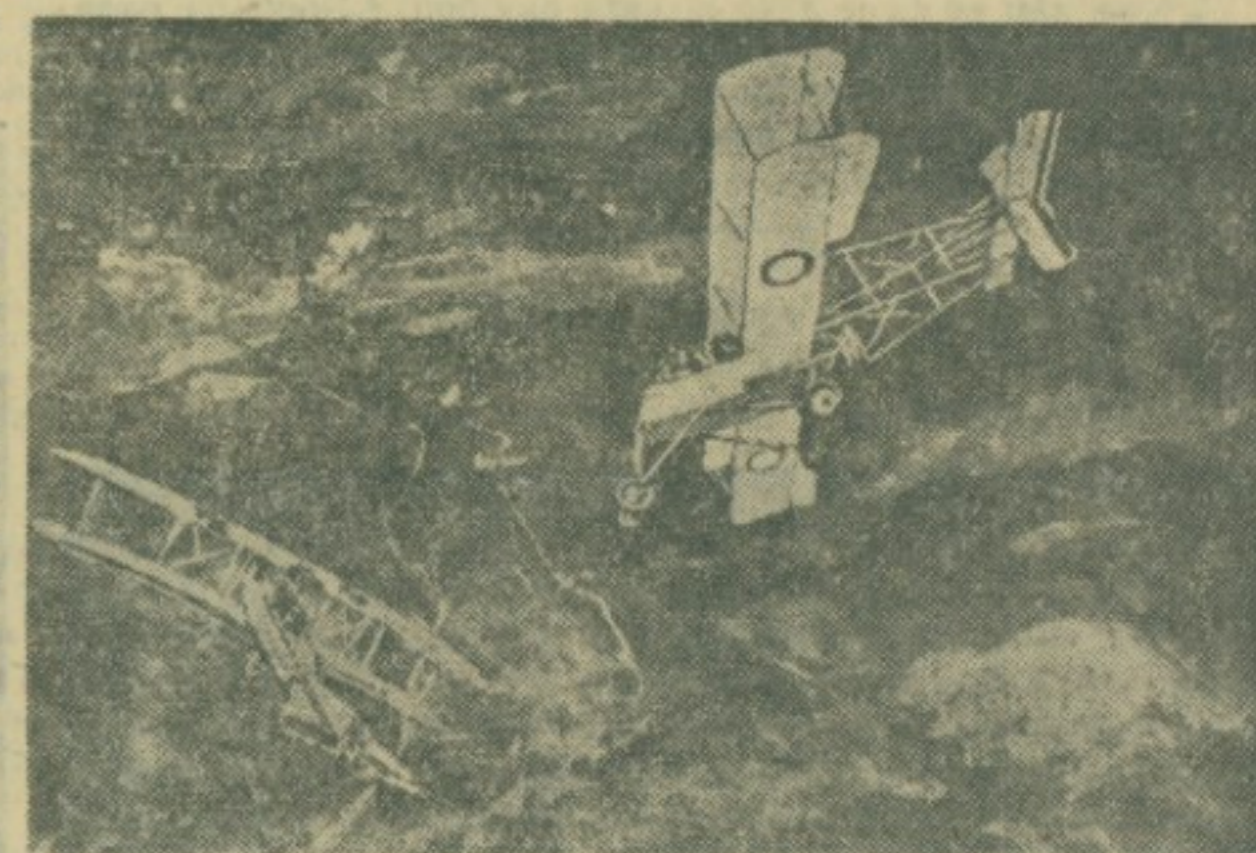
се припремали да му зададу одлучан ударац метак се у митраљезу заглавио. Хладан зној их је обливао и помоћник је грозничаво, у стојећем стању, изможен непријатељским хицима покушао да оправи оружје.

У моменту кад су очекивали

нут, неочекивано се преврнуо и у ковитлаву, оставајући за собом црн дим, почео да пада према земљи.

Французи су одахнули. Слава првог победника ваздухопловног двобоја у историји припала је њима.

Подвиг двојице пилота брзо

да им непријатељ зада одлучан се прочуо. Сам генерал Франц ударац „Авиатик“, иако је доше д'Елере је дошао да им четот тренутка изгледао нестакстита и да их одликује.

БЕЛО ЧУДО

У зоолошком врту у Лондону, чува се једна змија чија вредност износи око осам и по милиона динара. Каква је то змија и зашто толико вреди? То је питон — али беле боје, а такав се појави једном у неколико хиљада година.

УБЕЂЕНИ СУ...?

Научници који су радили у екипама организованим за Међународну геофизичку годину, убеђени су да ће развитак сунчаног система решити помоћу краткотрајних плавих супергигантских звезда, које су 6.000 пута сјајније од Сунца.

ДОК СЕ КРЕЋЕ...

Рад срца док се човек креће бележи мали кардиографски апарат са транзистером који су конструисали интерниста професор Дан и техничар Бикен, обојица са универзитета у Небрасци у Америци. Пошто су досадашњи такви апарати били велики и тешки рад срца се испитивао само кад је човек мировао, тојест пре или после физичког напора. Међутим, овај мали лаки апарат причвршћен на леђима нимало не омета кретање.

О њему сам први пут чуо у Кампали, у Уганди. Иако сам био чврсто уверен да је читав та прича обична шала, ипак сам отишао у мало рибарско село Деве, на обали језера Викторија и потражио „господара“ Лутембе. Био је то млад Африканец. Рекао ми је да ће ми са задовољством показати свог љубимца.

Узевши пун нарамак сушене рибе, кренуо је на обалу где је стао да осматра непрегледну површину језера. Затим је ставио обе руке пред уста и викнуо јако и отегнуто: Лутембе!

Искрено да кажем, ја сам за то време мислио како је глупо надати се да ће крокодил на овај позив изићи на обалу. Али, говорио сам себи да

се треба савладати и мирно сачекати крај ове шале.

Младић је поново позвао, овог пута јаче. Али, и сада се ништа није догодило. Он је повикао још гласније: Лутембе! Лутембе!

Стајали смо на обали добрих петнаест минута. Најзад, мој пратилац ми победоносно показа неку тачку на сред језера. У почетку ништа нисам могао да видим, али касније приметних лаке таласе као да неко у даљини снажно плива. После неколико минута животиња изађе на обалу и неспретно допуза до младића. Стајао сам неколико корака даље, иза гомилице риба, и непрекидно снимао овај необичан приказ.

Крокодил ми се учинио огроман и страхан — мислим да је био дугачак преко четири метра. У почетку сам имао утисак да на мене баца гладне погледе, али сам се ускоро уверио да њега интересује само риба.

Младић је узео једну рибу и бацно је у широм отворену чељуст приносићи руку на свега неколико паласа од његових страшних зуба. Риба за рибом ишчезавала је у тој безданој провалији.

— Колико му је година? — запитам.

— Њој, бвана, — одговори младић.

— Не схватам откуд то знаш, али свеједно, нека буде „њој“. Колико јој је година?

— Пет краљева, бвана, — Камања, Сунга, Мутеса, Иванго и Дауди Чва.

БОТОВЕН И ХРВАТИ

Симфоније Бетовена претстављају, као што је већ познато, врхунац музичког стваралаштва те врсте. Али је мање познато да у његовој Шестој „Пастоларној симфонији“ у првом и последњем ставу има и елемената хрватских народних песама. Изгледа чудно откуда то, али он је те мотиве могао да прими у Бечу или Градишћу од потомака тамо досељених Хрвата.

КАКО КО УМЕ

Стара вина су увек била на цени. Али подрумари у старом Риму нису били писмени па су се довијали на свој начин — пошто би налили вино у посуду и запечатили је воском урезивали су у још свежи восак знак, нему врсту грба, коју тада који је тада био на власти. После, када би се отварао та боца, говорило се да је вино из времена тога и тога конаула.

НЕБО У 4 БОЈЕ

Тројица научника са Астрофизичке опсерваторије Смитсон и Опсерваторије харвардског колеџа, направили су план за избацивање првог телескопа у простор. Читав ова направа састојала би се од око 70 кг тешких батерија и исто толико тешке опреме, сличне телевизијској. Тако би се за седам месеци добила слика целог неба у четири боје.

СИМА ЗИМА
КАО ФИЛМСКА ЗВЕЗДА

БРОР! НИШТА МИ НИЈЕ ТОПЛИЈЕ ИАКО ЧИТАВ ЧАС ТРИМ ОКО ИГЛО! САМО МИ СЕ ЗАВРТЕЛО У ГЛАЗИ! БРОР! ДА ЈЕ СИМА СМРЗОХ СЕ!

ЖЕЛЕО БИХ ДА ИМАМ РАКЕТНИ БРОД ПА ДА ОДЛЕТИМ НА СУНЦЕ!

У БЕОГРАДУ 1999 ГОДИНЕ

О свету њомало

ПРЕЦИ НАШИХ ЧАСОВНИКА

Кад се на улици или каквом тргу уидеже споменик или група скулптура, свима је јасно да су они подигнути у знак сећања на неки историски догађај, или на неког истакнутог човека. Али, шта означавају појединачни, усамљени стубови какви се могу наћи у многим градовима?

Педесет година протекло је од времена кад су се у старом Египту и Вавилону на градским трговима и испред домова појединачних грађана појавили први високи камени стубови. Они су служили томе да би људи могли да одреде време.

У једној Аристофановој комедији Атињанка Праксагора каже мужу:

— Кад сенка буде износила десет корака, одени себе пријатним мирисима и дођи на вечеру.

Да не би задоцнио на вечеру, Праксагорин муж је морао да оде до каменог стуба и да измери сенку коју је овај бацао.

Такве стубове који су показивали време, стари Грци називали су „гномонима“.

ЧУДЕСНА ФИГУРИЦА

Стара кинеска предања кажу да је једном цар Хуанг-ти (2360 година пре наше ере), гонећи непријатеља после једне огорчене битке, упркос непрозирној магли стигао остатке непријатељске војске и до ногу их потпукао.

Како је цар успео да оствари своју стратеску замисао и да у стопу гони непријатеља и поред густе магле? Предање каже да му је у томе помогла фигурица човека причвршћена за његова кола. Човекчић се слободно окретао око своје вертикалне осе и руком стално показивао јут. Та необична особина фигурице објашњава се тиме што је у њој био магнет.

У документима који се одnose на период негде око 120 година пре наше ере, може се наћи и запис о томе да су у Кини још у то време знали за особине магнетске игле, а отприлике четири века касније кинески морнари служили су се магнетском стрелицом приликом управљања бродовима.

Овде у времену прошлом говоримо о времену будућем. Ово пишемо као да је сутра већ било.

ВЕШТАЧКО СУНЦЕ

Летње јутро у Београду године 1999 није освануло — било је видно целе ноћи. Вештачко сунце над градом претворило је протеклу ноћ у дан. „Сунце“ је Београд добио неколико година раније, и оно је претстављало атракцију још једино за госте из удаљених крајева земље.

Вештачко сунце се угасило а истинско просуло светлост на потпуно беле квартове Београда. То је разумљиво, јер је због одсуства дима и чађи омогућено да фасаде кућа остану трајно беле. Извори енергије одавно су престали да буду угља, дрво или нафта.

Испуњен разноврсним растњем и испресецан шеталиштима, Зелени појас Београда протеже се од врха Аде Циганлије па све тамо до Панчевачког моста. Ту где се налазила Бара Венеција, железничка станица и други објекти, разместили су се бројне, велике и мале, зграде модерних ресторана, забавних центара, хотела, спортских центара, међу којима доминира грађевина Велике опере с неколико позоришта, а нешто даље луна паркови, стадиони и ваздушна купалишта.

Посебно импресивну слику пружала је друга „линија“ грађевина. Преко 200 солитера — облакодера од 10 до 20 спратова, винули су се у небо почев негде од места где је некада била кафана „Липов лад“ па према завршетку Булевару Револуције и од старог Гробља ослободилаца до Звездаре и дуж њених падина. А на Бановом Брду, јато од преко 20 солитера стајало је поносно упијајући прве сунчеве зраке којима се ни један облак није испречио, јер су метеоролошки центри, апаратима за распрскавање често обезбеђивали лепо време.

На крововима облакодера стајало је непомично мноштво хеликоптера разних величина.

Од Теразија, где се и дан-данш налазе стари хотели „Москва“ и „Балкан“, који још имају некадашњи изглед и у које залазе љубитељи прошлости, спуштају се нивои степеница који воде за Зелени појас, поред Саве и Дунава, преко којих су разапети мостови од алуминијума.

Сребрнато баштаве фасаде стадиона и спортских игралишта, међу којима се упадљиво истиче Главни стадион за преко 125.000 гледалаца, налазе се између порушеног стадиона „Црвене звезде“ и Бањице.

СА ИНЖЕЊЕРКОМ В.

У соби је био мрак. Инжењерка В. пробудила се тог недељног јутра у свом стану на седмаестом спрату облакодера број 46. Она је инжењерка кибернетике — нове науке о управљању машинама и процесима. Одавно су већ електронске машине стекле самосталност. Њена соба је сва начињена од пластичног материјала. Пластична маса је освојила свет. Почев од несаломљивих прозора и чаша, преко намештаја и одеће па све до читавог облакодера 46 — све је било израђено од пластичног материјала.

Инжењерка В. је на зиду изнад главе притиснула једно од многобројних дугмади и зидови су се по-

кренули. Уместо тамних појавили су се бели који су пропустили дневну светлост. Електричним путем, на бази полупроводника, на притисак другог дугмета, соба је зачас добила потребну дневну температуру.

Потом је инжењерка В. упалила радио-телевизор чији се екран налази на читавом једном зиду собе. На програму је била јутарња емисија; вести из света и васноне.

Затим је спикер објавио специјалне вести и земље. Пуштена је у рад још једна нова термо-нуклеарна електрична централа. Исто је тако и код Сплита прорадила нова фабрика конзерви за прераду морског растњина.

Уставши из постеље инжењерка В. је осећала главобољу од јучерашње шетње до Пласа код Ријеке, пријатељичним хеликоптером, пошто је њен био у квару. Окренула је бројеве на видео-телефону и затражила здравствену амбуланту свог облакодера. Из центра јој је службеник саопштио:

— Укључите пријемник, дају вам лекара.

Повезала је мали екран у углу са амбулантом у којој је крај контролне табле седео дежурни лекар и од њега одмах добила потребан савет за узимање лека.

МЕТРООМ

Инжењерка В. је савремена девојка и зато јој није било тешко да до ручкује вештачку храну — виршле

у праху, синтетичко млеко и сир с добрим соковима који се растварају у води. Међутим, још је много Београђана који то не чине него и даље једу пољопривредне производе кувајући их на пелима са инфрацрвеним зрацима. Због опадања земљорадње, у Јеку су акције за пропаганду синтетизоване хране. Основане су и организације које о томе треба да се брину.

Хтела је да се пребаци до пријатељице и да се с њом оде на изложбу. Имала је да бира — или ће отићи својим старим аутомобилом с бешумним мотором који покреће електрична енергија добијена из сунчаних батерија смештених на његовом крову, или ће ићи метроом, или, што је неубојачено, пешаком.

Саобраћајних несрећа није морала да се прибојава. Ако буде пошла пешаком, постоје „мостови“ за пешаке изнад коловоза, на свим пространјим угловима улица. У њен као и у све аутомобиле уграђени су радар-уређаји који спречавају судар. Одлучила је да пође метроом. Београдски метро има две трасе које се у оба правца протежу од Калемегдана до нове Главне железничке станице код Ауто команде, и даље, до Бањице, и, од Калемегдана кроз Зелени појас некадашњом Поп Лукином улицом до Мостара.

У ПОДНЕ

После изложбе, инжењерка В. је са својом пријатељицом дошла кући на ручак који јој је доставио сервис једне од око 90 београдских индустрија разноврсне хране. Код куће је затекла и пошту. Специјални радио магнетфон емитовао је послато „писмо“ њеног вереника.

Како су инжењерка В. и њена пријатељица страсни љубитељи ТВ програма, потражиле су у кућној дискотени снимљене ТВ програме и пројцирале их на екран.

ЗЕЛЕНИ ПОЈАС

Одмах затим су начиниле план за излет. Могле су ваздушним бродом, с најмодернијег аеродрома у земљи код Сурчина, да се прошетају до неког града на копну или на мору; могле су да оду и до ма ког хотел-ресторана у околини, који су снабдевени најсавршенијим удобностима. Могле су и да позову неке колеге, чак и веће друштво да дођу у посету. У том случају требало је само да се притисне на једно дугме које би „наредило“ свим зидовима у стану „да се уклоне“, тако да се добије већа просторија за игру.

А могле су да оду и до Зеленог појаса. У облику барова у којима се игра уз ТВ програме с великих екрана. На интерпланетарне ревije с директним преносима из свемира. На „вашаре“ на којима се може најмити на сат најновији феноменални проналазак — палица помоћу које човек може да, савлађујући тежу, лебди и лети у ваздуху. Зелени појас је срце Београда, у чему се за сваког може понешто пронаћи.

Погледале су кроз прозор. Јата хеликоптера односила су људе на излет.

Брзо су телефонирале видео-телефоном и резервисале два места у ваздушном броду за Дубровник.

Вратиле су се касно у ноћ. Из брода су угледале Београд како се купа у светлости вештачког сунца. А шеталишта су била пуна као да је подне.

О свету њомало

ПАЛИДРВЦЕ И »ЦРНА УДОВИЦА«

Мали и најчешће безазлени црни паук кога у разним земљама различито називају: црни вулк, црна смрт, црна удовица (то је права звер, која поједе и мужјака) претставља прави страх и трепет за становнике оних области у којима живи. У Средњој Азији и Казахстану овај паук је познат под именом „каракурт“. Капљица отрова коју овај паук излучује, ни стохиљадити део грама тешка довољна је да отрује и тако велику животињу као што је камила.

Каракурт никад први не напада, тако да га човек слободно узима у руку. Али, довољно

но је само да га мало притиснете па да паук, у самоодбрани, зада „нападачу“ два смртоносна убода.

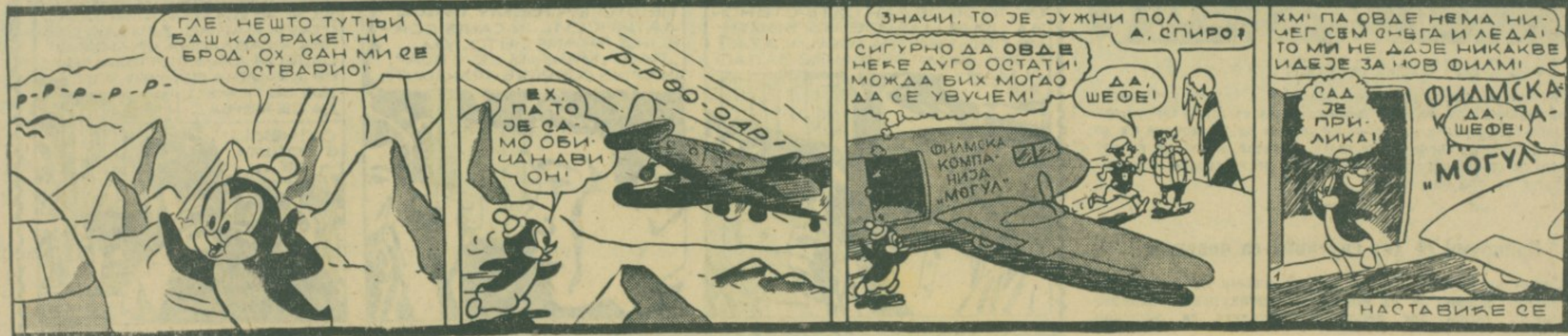
Медицина располаже средством против уједа овог паука, разуме се ако се помоћ учине правремено. Али, од његовог уједа обично страдају становници степа којима се таква помоћ не може пружити. Отров каракурта веома је непостојан на високом температурама, али се толико брзо шири по организму да је већ три минута после уједа палење ране потпуно некорисно. Зато је најбоље средство против његовог уједа шибница која се обично налази у ципу. Глава палидрвца се упали и стави на место уједа. Опекоти на мала по површини, али веома јака, уништиће отров пре него што је почео да се шири по телу.

Овај начин лечења од отрова „црне удовице“ пронађен је и испитан у лабораторији за проучавање отровних животиња при Казахстанској академији наука.

РИБА КОЈА СЕ ПУЖЕ

На Јави постоји једна врста рибе која уме и да се пуже. Зову је „икан габо ос“, што значи мекана риба. Велика је као кркуша, а живи у мање сланим и сланим водама где пребива у удубљењима стена крај стрмих обала. Кад јој вапрети опасност она се спасава бекством — успуже се у стругу обалу помоћу репа и пераја.

Да би је уловили пекачи стављају на удицу комадић јавеног платна и приносе га јави где се она скрива. Пошто не воли црвену боју као бик риба скаче на парче платна да би га остранила.

ГДЕ СУ РЕКЕ И ПОТОЦИ БОГАТИ РИБОМ...

Ретко је који крај Централне Африке тако богат рибом као онај Убанги-Шари где су Реке, па и потоци, толико пуни рибом да се две трећине становништва села крај реке искључиво бави риболовом.

но и лепо које шири необичан мирис и преплави читав крај већ кад се први плодови отворе.

Сок из тог зрнења жене прикупљају и чувају као зачин јер даје једу укус меса, док љуску предају врачима а они од ње праве „опојни лек“ за

жава све до другог краја који је као заштитни зрх. Рибом кад улети кроз отвор није у стању више да изиђе. И овај лов је увек богат. Овакве кошеве становници употребљавају и за хватања пацова којих, као што је познато, свуда на афричком континенту има превише. Постоје, разуме се, и велики кошеве за лов крупне рибе. Овакви се постављају на бујним рекама, а начин лова је исти: риба улази кроз велики отвор и повратка јој из клошке нема јер бујне воде стално носе кош чији је отвор постављен узводно. У овој врсти риболова учествују само мушкарци док жене преносе уловљену рибу и плету од пружа кошеве.

РИБОЛОВ ПОМОЋУ „ОСТАВЉАЊА РИБЕ НА СУВОМ“

Најзад, још један начин риболова се примењује искључиво у пределима Централне Африке.

Доморони пуне да се у остави нагомила доста рибе а онда се позове читаво село на неку врсту „мобе“. Људи, жене и деца понесу судове: тилве, лонце од земље и слично и онда загазе у воду устава па уз ритам песме започинју равномерно „пресипање воде“ — даље од бране. По том ритму, налик на оно „орук“ врло брзо се испразни устава а онда жене зађу са котарицама да скупе рибу која је остала на сувом.

Само, ова последња врста риболова обавља се највише два до три пута годишње пошто је потребно доста времена да се устава напуни рибом.

ЧУДА СИЋУШНОГ

Јерменски правер и специјалиста за микроскопски ситан рукопис Едуард Казаријан направио је прави подвиг: написао је писмо од десетак речи на влакну људске косе!

Казаријан је у овоме имао и претходника: пред Други светски рат Јејдан Немац успео да на поштанској марки обичног формата напише 10 песница а текст од 13.400 речи на једној дописници. Неколико година касније један аустријски пољопривредник, забављајући се у дугим зимским часовима, написао је за 130 часова рада 32.000 речи — на једној дописној карти.

И људи античког доба постизали су успехе овакве врсте. Цицерон сведочи да је видео Хомерову Илијаду која садржи 16.000 речи исписану на једном папирусу великом као орахова љуска!

Ови подвизи личе тек на дечју забаву ако се упореде с чудима вајарске минијатуре. У својој „Књизи чуда“ Пењовели да је свештеник Жерон Фабра из Калабрије извајао у

чице трешње, а у њој 14 коцкица на чијим су се свим странама јасно, помоћу лупе, могле разазнати тачкице.

Такође у једну кошчицу трешње енглески часовничар Боверик је успео да смести сто за рад са фијоком, сто за ручавање, бифе, огледало, 12 столица, 6 прибора за јело, два сланика, једног витеза, једну даму и једног лакеја. Сви ови предмети били су од слонове кости и толико мали да су заузимали једва половицу запремине кошчице!

Најзад, у време краљице Јелисавете јувелир Марк Скалиот из Лондона је начинио закачку од твожђа, челика и бакра са златним кључем и златан ланац са 43 маркике и окачио о врат — једној муви.

ДА БИ СЕ ИЗБЕГЛО...

Увођење нових система приказивања филмова са широким платнима учинило је да се стари дијапозитиви протеру на толикој површини. Да би се то избегло створили се у Западној Немачкој и дијапозитиви нових димензија. Ово ће се постићи на два начина: или ће се дијапозитиви правити на досадашњем формату, с тим што им се висина неће потпуно искористи тако да ће уствари имати промене димензије; или ће се приликом њиховог стварања такође употребљавати досадашњи формат квадрата, али ће помоћу једног уређаја слика бити несоразмерно сужена. Приликом пројектовања ће се преко нарочитог уређаја вратити слици праве димензије и тако попунити широко платно.

Међутим, на овом пространству Африке сасвим иза језера Чад, лови се риба на један доиста још невиђен начин, поред других који су за наша европска схватања исто тако необични и чудни.

ЈЕДАН НАРКОТИК ЗА РИБЕ

Врачи из Убангија, познају најразноврсније биће које опојно делује особито на рибе. Вођене врачом жене из Убангија одлазе једном недељно у прашуму где беру ово опојно биће, а у последње време многе од њих да би уштеделе време око тражења, култивину га крај својих колиба. Кад пођу у ову необичну бербу, жене кажу да иду по „лек да би успавале рибе“.

По повратку из прашуме оне оставе на сунцу, крај колибе, корпе препуне плода тетраптера, једног изванредно лепог дрвета. Овај плод се веома брзо сасуши и постаје мрк и необично сјајан као да је глацин. Пошто је толико тврда га је немогућно исећи, жене га тестирају и помоћу других алатки поваде из њега зрнење изванредно круп-

успављивање риба. То после измешају са лишћем тифрозије, неком врстом необично декоративног шибља које красе раскошни бели цветови. Ово лишће одржава дејство „опојног леку“ веома дуго. Жене и девојке пренесу на гадви препуне котарице овог лишћа и лека и излучују их у већ припремљене уставе.

Нешто касније, читаво село сиђе мало даље испод устава и сачекује успавану овим „медикаментом“ лепу велику рибу, необично меснату и изванредног укуса, и хвата је рукама, мрежама и чиме год стигне. Улов је веома богат па није чудно што се читав крај ори од песме када се селани враћају из риболова са котарицама, сада препуним рибом.

ХВАТАЊЕ РИБА ПОМОЋУ КОШЕВА

Али становници Убанги-Шараја на још два начина лове рибу. У бујним потоцима, брзим и препуним рибе, они смејте кошеве необична изгледа: дуге више од метра и са отвором од око десетак сантиметара. Кош се постепено су-

WALT DISNEY'S ПРИЧА О ЧУПАВКУ

ПАЗЉИВО! ПАЗЉИВО!

ОХ! МОЈА ИЗЛОЖБА!

ТРАС!

ОПРОСТИТЕ...

КАД СУ СЕ ТРЕСКАЊЕ И ЛОМЉАВА СТИШАЛИ, ВИЛБИ СЕ НАШАО ЛИЦЕМ У ЛИЦЕ СА СТАРИМ ПРИЈАТЕЉЕМ...

П...ПРОФЕСОР П...ПЛАМКАТ...! **ГЛЕ, ПА ТО ЈЕ МОЈ РАЗНОСАМ НОВИНА ВИЛБИ!**

ЈА...ТРАЖИО САМ ФРАНЦОСКУ...И ЈА... НЕКАКО САМ СЕ ЗАПЛЕО **ДА...ЛЕПО СИ УДЕСИО МОЈУ БУДУЋУ ИЗЛОЖБУ!**

ЕВО, ПРОФЕСОРЕ, ПОМОЋИ МИ БУВАМ... ООХ! **ПАЗИ ТУ ВАЗУ!**

ПА, АКО МИСЛИТЕ ДА ВАМ НЕ МОГУ ПОМОЋИ... **ТРАС**

ДЕКА ОЖВБА АУКВИНА НЕ МАЊИЈЕ ОБНИШТВА

ТЕ ВЕЧЕРИ, У СВОЈОЈ РАДИОНИЦИ, ВИЛБИ ЈЕ У МАНЖЕТИ ПАНТАЛОНА НАШАО НЕКИ ЧУДАН ПРЕДМЕТ... **ПА ТО ЈЕ... ПРСТЕН!**

ОХ, ТО ЈЕ ЈЕДАН ОД ПРСТЕНОВА ЦРНЕ МАЂИЈЕ ИЗ ЗБИРКЕ ПРОФЕСОРА ПЛАМКАТА! МОРА ДА МИ ЈЕ ДАНАС ЗАПАО У МАНЖЕТУ...

НЕШТО НА ЊЕМУ ПИШЕ ЛАТИНСКИ...IN CANIS CORPORA TRANSMUTO. УМ... „ПАС“, МЕЊАМ СЕ У ПСА. IN CANIS CORPORA TRANSMUTO.

ДОК ЈЕ ВИЛБИ ПОНАВЉАО СТАРИ НАПИС, ЗАЧУЛА СЕ НЕКА САБЛАСНА МУЗИКА И ОДЈЕЦИ ДАЛЕКЕ ГРМЉАВИНЕ...ВИЛБИ ПРИМЕРКУЈЕ ДА ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ МЕЊА...

ОХ! ЧЕКАЈ! СТОЈ! ШТА ЈЕ...

НАСТАВИ СЕ

НЕОБИЧНИ ИНСТРУМЕНТИ

Играње је веома омиљена забава у Оверњи у Француској, а нарочито уз песму и свирку. За њу су стари Оверњани употребљавали разне инструменте, почев од хармонике па до старог хорнемиза, неке врсте гадје, и виеле, налик на гитару на којој се свира окретањем ручице са десне стране и притискивањем одгоре на дирке.

Припрема се лет спутника са човеком

Совјетски научник Седов који се налази на турнеји по Аустралији изјавио је да њихови астронаутички планови предвиђају скори лет вештачких сателита са људском посадом.

У ДРЕВНО ДОБА...

И цивилизација Скита је створила уметничка дела од којих су нам нека остала. Јасно је да је ова уметност, на стала у номадским начину живота, требало да буде сасвим оригинална, сасвим различита од уметности народа који су живели у сталним насељима. Скити као и Хуни немају архитектуре, вајарства ни бајрефа, јер ови облици уметности траже стално боравиште, и подизање сталних градова. А Скити су живели под шаторима и на колима су превозили породице и сву своју имовину. Њихов једини луксуз је био у одећи украшавајућој скупшеним златним копчима, плочицама, појасевима, и неким другим предметима — украсима за кола, амовима, држаљима за заставе и сличном. Сви ови предмети, као и теписи, од којих је неколико пронађено у Пазирику, имају угравиране или уткане различите фигуре.

Карактеристични су за ову

уметност — најразноврснији мотиви животиња, који немају најприродније облике, већ више стилизоване, понекад чак и веома смело. Овај народ ловаца и укротитеља ипак не гу-

рогови јелена, гриве коња, мачји нокти, завршавају се обично коврцама и различитим увојцима, који понекад удвојстручавају величину саме животиње. Горња усна коња мо-

БОРБА ИЗМЕЂУ ИРВАСА И ДИВЉЕ МАЧКЕ — СТИЛИЗОВАН МОТИВ НА ВУНЕНОМ ТЕПИХУ

би из вида основне облике животиња, јер су исувише често виђали звукове како прате стада јелена и антилопа у огромним равницама. Али, ипак,

гла је чак да буде и спирално увијена. Копита, репови и рогови добијали су облик цвећа или птица. Понекад је то све било тако претрпано да се једва могао разазнати главни предмет од свег тог декора.

Тетовирани цртежи на једном од пронађених тела су најбоље могли да покажу претераност овакве стилизације: лосови, неке врсте коза, лавови и друге животиње имају измучено држање, а тело је изувијено тако да су задње ноге пребачене на леђа, или су савијане око рогова што је давало утисак неког огромног цвета.

Као што би се могло и очекивати, већина нађених предмета украшени су сценама из лова или борбом самих животиња. Већ по овоме се може закључити колико је ова уметност различита од других — негованих код народа који су живели у сталним насељима. Јер уместо да приказују животиње као што се обично ради, у покрету које сви знамо, Скити приказују најчешће њихову борбу и то до истребљења, из које неће изаћи ни жртва ни нападач.

Код Скита налазили и на утицај кинеске или персике у-

метности. Многи предмети из Пазирика показују неоспорно своје егзотично порекло: свилене тканине су украшене фазанима са дугачким реповима као кићанке, сребрна огледала слична онима из Кине, вунени теписи често употребљавани само као покривачи, персиски теписи већ познати у шестом веку пре наше ере. На једном од њих су приказани, у низу детељине са четири листа, коњаници са персиским шлемовима обучени у дуге тунике. Али било је и тепиха са чисто локалним мотивима, који су сигуран доказ да Скити нису имали нарочиту жељу за потпуним мешањем са другима.

Да ли је ипак остало нешто и од њиховог једнонековног контакта са Асирцима? Само једна нађена скитска секира украшена је мотивима спечи-

из каменог доба чији пронађени примерци у руским и сибирским равницама то донеке потврђују. Једно им је у основи исто — дубоки корени су им у степи и начину живота у њој — номадско лутање доноси и сличне резултате.

20 векова после Херодота

Франсе Дибри, директор солана у Керчу, на Криму, случајно је 1818 године наишао на остатке Скита. И тако, после 20 векова заборавља, свет је поново чуо о њима. Дибри је приметио неке чудне брелуке и заинтересовао се. Неколико првих ту ископаних предмета потстакли су га да и даље ради. У хумкама је нашао доста предмета: оружја, ваза, медаља, које претстављају главни део колекције

ЗЛАТНА ПЛОЧА НАЂЕНА У ПАЗИРИКУ ПРЕТСТАВЉА ЈЕЛЕНА И ГРИФОНА

фично асирским: дрво живота окружено двама козама.

Одакле онда потиче скитска уметност? Вероватно је рођена у степи, и подлже утицају

скитске уметности у Ермитажу у Лењинграду.

Отада, повремено, на пространим земљиштима вршена су ископавања помоћу којих

се успело да се мало помало реконструише историја Скита и да се створи права слика овога народа који је тако дуго био митолошки.

После откривања краљевских гробница у Керчу, откопане су и гробнице са других територија, а затим 1924 археолог Руденко пронашао је гробницу у Пазирику на висовима Алтаја, у Сибиру. Место се налазило на ушћу двеју река и вероватно је сматрано као нарочито свето, јер је ту откривено више од 25 краљевских гробница.

Једно од првих ископавања у Пазирику било је пуно непредвиђених догађаја: стикућни до нивоа прве раке примећено је да је она покривена ледом. Излили су онда тоне кључале воде и кад су почели да продиру унутра, видели су да је све конзервисано: кожа, коса, одело, предмети од коже и вуне, исто онако као што су и мамути нађени у сибирском леду. Претпоставља се да су гробнице биле одавно опљачкане, и то убрзо по сахрани преминулих, и да су их допови затим оставили сасвим отворене. Ваздух који је долазио са улаза изазивао је снижење температуре а вода која је продрала у раку следила је све претварајући је читаву у једну огромну ледару. Тела и неки жртвени поклони били су сачувани свих 2.500 година.

ДА БИ КОНТРОЛИСАЛИ ТЕМПЕРАТУРУ

Да би се установили стварни утицаји сунца на човекову кожу, научници су одлучили да на метални цилиндар разупну вештачки направљену људску кожу. Специјални инструмент контролисаће температуру изнад и испод ове коже да би се установило како ће на pilota утицати директна сунчева светлост на великим висинама.

ПРОТИВ АТОМСКЕ ЕНЕРГИЈЕ ТРАЖИ СЕ 50.000 МЛЕЧЈАКА

Универзитет Џорџ Вашингтона из Сент Луиса покренуо је велику акцију прикупљања 50.000 млечних зуба деце из целог света. Зуби морају бити тек извађени или испали. Помоћу њих треба у атомским лабораторијама универзитета да се утврди да ли радиоактивни стронцијум 90, који настаје приликом атомских експлозија, и даље продира у људски организам.

СВЕ У ДУХУ ВРЕМЕНА

У Чикагу је отворен потпуно „аутоматизован биоскоп“ без благајне и разношача. Сва места у овој дворани су нумерисана. Посетилац има само да убаци новац у аутомат и он му одмах „изда“ улазницу. Свака од ових улазница има рупице различитог распоређене, а столица отвор као на поштанском санџучету. Тек кад се у тај отвор спусти права карта седиште се опушта.

У идућем броју

нови доживљаји — у новој причи

»ФЛАШ ГОРДОН У ВАСИОНИ«

занимљиви стрип у сликама

ВЕЛИКЕ МОГУЋНОСТИ »НЕЧУЈНОГ ЗВУКА«

Откриће и примена звука са врло великим бројем трептаја у секунди који наше ухо не може да прими спада, поред атомске енергије и освајања васионе, у највећа достигнућа науке XX века. Тада се повећаног или смањеног притиска ваздуха који се шири од звучног извора прима ухо. Ако број трептаја износи од 16—18.000 у секунди човек чује звук, а ако је мањи од 16 или већи од 18.000 човек не чује звук мада он уствари постоји. Уво пса, на пример, може да прими звуке и до 35.000 трептаја у секунди, значи звуке које човек уопште не чу-

је. И у случају повећавања интензитета при стварању ултразвука човек остаје равнодушан.

За добијање ултразвука користе се електрична енергија која се помоћу кристала кварца претвара у механичку енергију. Вибрацијом кристала кварца добијен је звук хиљаду пута јачи од оног при грмљавини.

Данас ултразвук има већ широку примену у индустрији, у медицини и у истраживачком раду. Вероватно ће бити коришћен и у домаћинству али највише се ипак очекује од његове примене у медицини.

Звук са 50.000 трептаја ко-

ристи се у козметички за добијање крема за лице.

За одржавање слебене хране примењује се такође ултразвук који притом не мења укус и боју меса, воћа и поврћа. Некоје вибрације изnose од 1.000—1.000.000 трептаја у секунди. Ултразвучна машина за дезинфиковање употребљених хируршких инструмената омогућава 80% брже и потпуно чишћење. На истом принципу саграђена је и машина за прање посуђа.

У медицини је ултразвук већ успешно примењен за откривање тумора и других патолошких израштаја у организму.

Ултразвук такође може допунити рендгенско испитивање, када су у питању кости па и други делови човековог тела. Још за читав низ ствари примењује се „нечујни звук“: за откривање подморница, сечење драгуља, убрзавање хемиских реакција, емулговање материја, отклањање шкољки са корита брода. Убудуће ултразвук ће се користити још и у разноврсније сврхе.

ТАКСА НА ПСЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

У Енглеској је 1796 године владала тешка економска криза. Буџет није подмиривао расходе. Најзад је влада у циљу побољшања ситуације донела једну одлуку. План је био веома необичан али тако успешан да су га прихватиле готово све цивилизоване земље: енглески грађани су морали плаћати порез на своје псе.

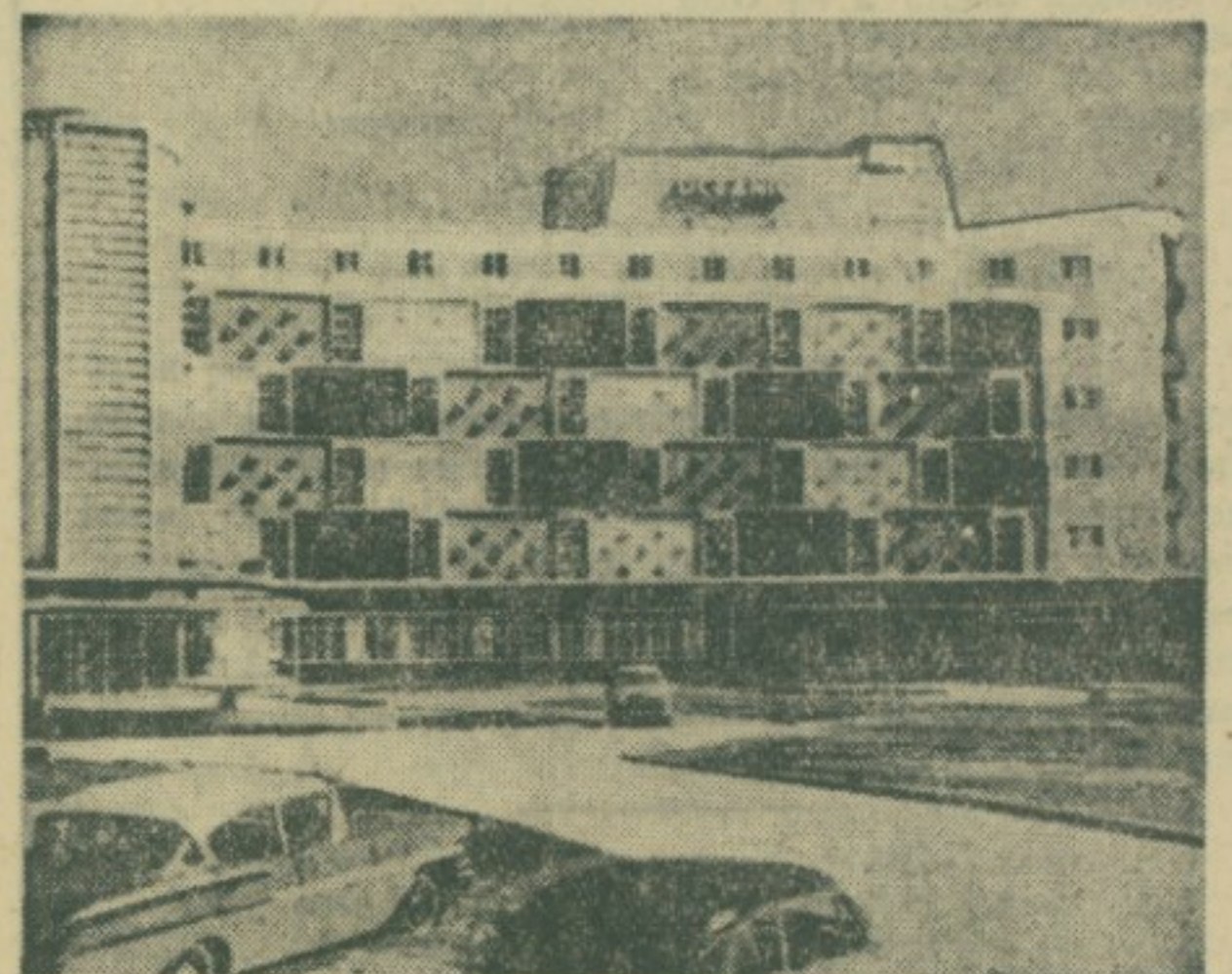
Овом одлуком били су поштеђени једино пси који су чували говеда и овце. Сопственици свих других паса подигли су бучан протест, као што се увек догађа кад се одреди неки нови намет. Али влада је остала при својој одлуци и новац је почео да притиче у благајну. Многи људи побегли су своје псе да би избегли плаћање таксе, док су неки пустили с ланца своје љубимце и оставили их да лутају улицама, што је изазвало нов талас негодовања.

Одлука о наплати пореза на псе, међутим, постигла је своју сврху. У државној благајни је било толико новца да је исплаћивана сваком новом добровољцу за краљевску морнарицу, а за њима се осећала велика потреба, специјална премија од око осам фунти стерлинга, док је остатак употребљен за потпуно државног буџета.

Под овим или овим видом

готово све земље су увеле плаћање пореза на псе. У Сједињеним Америчким Државама, такса на псе је уведена да би се, наводно, обезбедио фонд за обештећење људи настрадалих од паса луталица.

ДЕЛО ТРОПСКОГ АРХИТЕКТЕ

Око 450 километара јужно од Екватора, где влада тропска клима, подигнут је овај хотел на једном рту који се протеже дубоко у море код луке Момбаса у Кенији. Хотел „Океан“ има 75 соба и све су окренуте према мору.

Иако се овај ултра модеран хотел налази у пределу неугодне климе, нађен је излаз. По свим његовим зидовима су избушене рупе кроз које струји свеж поветарац са океана и расхлађује госте и собеља хотела.

Човек који досега написао је петеран овог дебиичног спорта Деметријус-Гордон. Из њега ће читати сазнати зашто је он једном приликом изјавио: „Највећа опасност која прети борцима кеча је — кивијана“.

Енглески израз „кеч ез кеч кен“ значи на нашем језику „удри га како знаш“. Тај „неми-људски спорт“ ухватио је дубок корен у Сједињеним Државама, Канади и Мексику, и све више се свиђа народима Западне Европе. Хиљаде људи испуне стадионе где се изводе борбе кеча, а да не говоримо о милионима посматрача телевизијских преноса. Ја, као некадашњи професионални кечер — кога су на плакатима називали „Јунак из Утике“, мада у том граду никад нисам био — запањен сам због толиког интересовања данашње публике за кеч, и прихода које агрју садашњи менаџери. Али, оно што је битно у кечу, то је да се свака борба одиграва према унапред утврђеном реду. Све је ту предвиђено.

Постоји „Јунак“ који је обдарен свим витешким врлинама. Он треба да привуче симпатије многобројних наивних гледалаца. Његов супарник мора да буде човек који не само да не преза ни од чега, већ, да би победио, улази у борбу као салиста, пун мржње према свему лепом и племенитом и гледа једино како ће свог противника заузек да убогаљи. Овај „дми“ мора јасно да показује своју злоћу. Да би га гледаоци омрзли од прве, обично излази на ринг са моноком, са турбаном или гвозденим крстом о врату. Кечер који игра јунака не носи ништа и на себи има само кратке панталонице. Изглед му одаје честитост и наивност.

Мајзад, да би свима било потпуно јасно ко игра какву улогу, јунак пружи руку своје „мучитељу“, али овај не жели да је прихвати. Потом, кад се судија тобож случајно окрене према публици, мучитељ скаче на жртву и покушава да је задави. Чупа му косу или га удара ногом. Једном речи, показује од првог тренутка да је задан. Ударши ногом, обарање на колена, лупање непријатељеве главе о под морају да се одиграју на све четири стране ринга, како би сви лепо видели, јер, уосталом, сви су подједнако платили улазнице. Ако је менаџер одредио да борба траје десет минута, првих осам треба да прођу у мучењу хероја. На почетку деветог минута мучитељ баца жртву на под, али „заборави“ да га положи на плећа. Док се хвалисаво шета и баца публици пољупце, а ова му одговара звикањем, трулим парадом и мућковима, жртва се тегурајући подиже и поје на супарника. Овај се окрене и са утакосом види да његов непријатељ није мртав. Хвата га опрах, губи храброст и за то време онај што је устао „из мртвих“ вадије неподношљиве ударце мучитељу. Све је прорачунато тако да одлучујући ударак мучитељ добија неколико секунди пре него што се заврши време телевизијског програма.

Професионалне борбе кеча своду се на ову типску формулу. Али, има и отступања. На пример, кад мучитељ направил од жртве баш праву „жртву“ да ова „не може“ да устане. Тада гледаоци помахиштају што неправда није кажњена и у ринг улази нови борац са свим одликама хероја. Он се тада хвата у кошца са мучитељем све док му „не смрси коште“.

»ЗГРАБИ ГА КАКО ЗНАШ«

Приређивачи великих борби кеча организују приредбу уз помоћ импресарија. Они заједнички бирају борце, али импресарио је тај који дели улоге, одређује јунаке и мучитеље, и решава колико ће борбе да трају. Наравно у договору са телевизијом. Што се тиче кечера, они сви примају месечну плату и није им много стало кампу ће улогу добити, нити против кога ће да наступе.

Велике „звезде“ ринга поред плате примају уговорени процент од бруто прихода и могу да добију до 100.000 франка од меча. Почетници лаке категорије поред мање плате, добијају највише 5 до 10 хиљада франка. Популарност и висина награде немају никакве везе са стварним способностима кечера. Они су направљени искључиво према њиховој „допадљивости“ на рингу. Зато се у слободним часовима мање баве атлетиком а више проналажењем ефектних за-

хвата и комичних позивија која боље „ладе“ код публике. Један од најновијих љубимаца америчког ринга зове се Бели Анџео, који увек кажњава але. Он је пре неколико месеци победио на париској телевизији француског Змаја из Бањолеа, док је пре кратког времена други меч у Паризу изгубио. Један се зове

Велики Боло кога је Ерни Дјусек пре неколико недеља толико тучао да је мало пребало па да неколико хиљада гледалаца јурне на ринг. Ипак, Велики Боло је на време устао, „задавио“ је Дјусека и пре завршетка телевизијског прорама имали су тамај толико времена да се срдачно рукују.

Наравно, има и неоретних случајева, али се они догађају много ређе него ли са обрчима хула-коп. Професионални кеч је уствари акробатска гимнастика која се учи на стручним курсевима. Док професионални кечер „лети“ према моноцима ринга, бачен од свог противника, он ствара на лицу невероватно болну гримасу, али тачно зна како ће да падне на конопце или на под. Кад један од бораца подиже другог да би га треснуо о земљу, увек мало сачека да се његов партнер спреми и тек онда га баца а овај се увек прво дочека на ноге. Међу борцима постоје и уговорени знаци. Ако један од

њих захвати другог тако да овај стварно не може да издржи, он ће ударити прста по телу свог колеге дати знак да га овај пушти. Споразумевање би могло да се врши и шапатом, али у гледалишту је обично тако паклени урнебес, да се ни јаче изговорене речи не могу да чују.

Проливање крви спада у призоре који највише узбуђују гледаоце кеча. Они наравно не знају да је ова „крв“ уствари црвено обојена течност коју кечер држи у улима у једној капсули од целулофане. Чим прими „спраховит“ ударац он пада на ринг и покрива лице шакама. У међувремену је прегризао целофан и сада се шакама размазује црвеном водницом — док публика први.

Друга омиљена сцена је кад кечер прелеће конопце и пада у публику. Пре тога развија

се непоштена борба „на живот и смрт“. Кечер увређен, љут, жели освету. Залеће се на противника и замахује али лети као пливач у воду. Он пада на публику, само што у првим редовима фотеља не седе они који су платили карту, већ неколико снажних момака чији је задатак баш у томе да сачекају овај тренутак. Овакве сцене претходно се добро увежбавају.

У Америци су кечери много више омиљени од боксера. Боље су и плаћени а њихово здравље и живот су у много мањој опасности од ових других. Упркос „суровој и немилосрдној борби“, упркос атом и нељудском карактеру, они, тихи људи атлетског тела, живе спокојним животом. И поред натчовечанског напора, они као од шале наступају пет дана у недељи што ретко који „артиста“ успева.

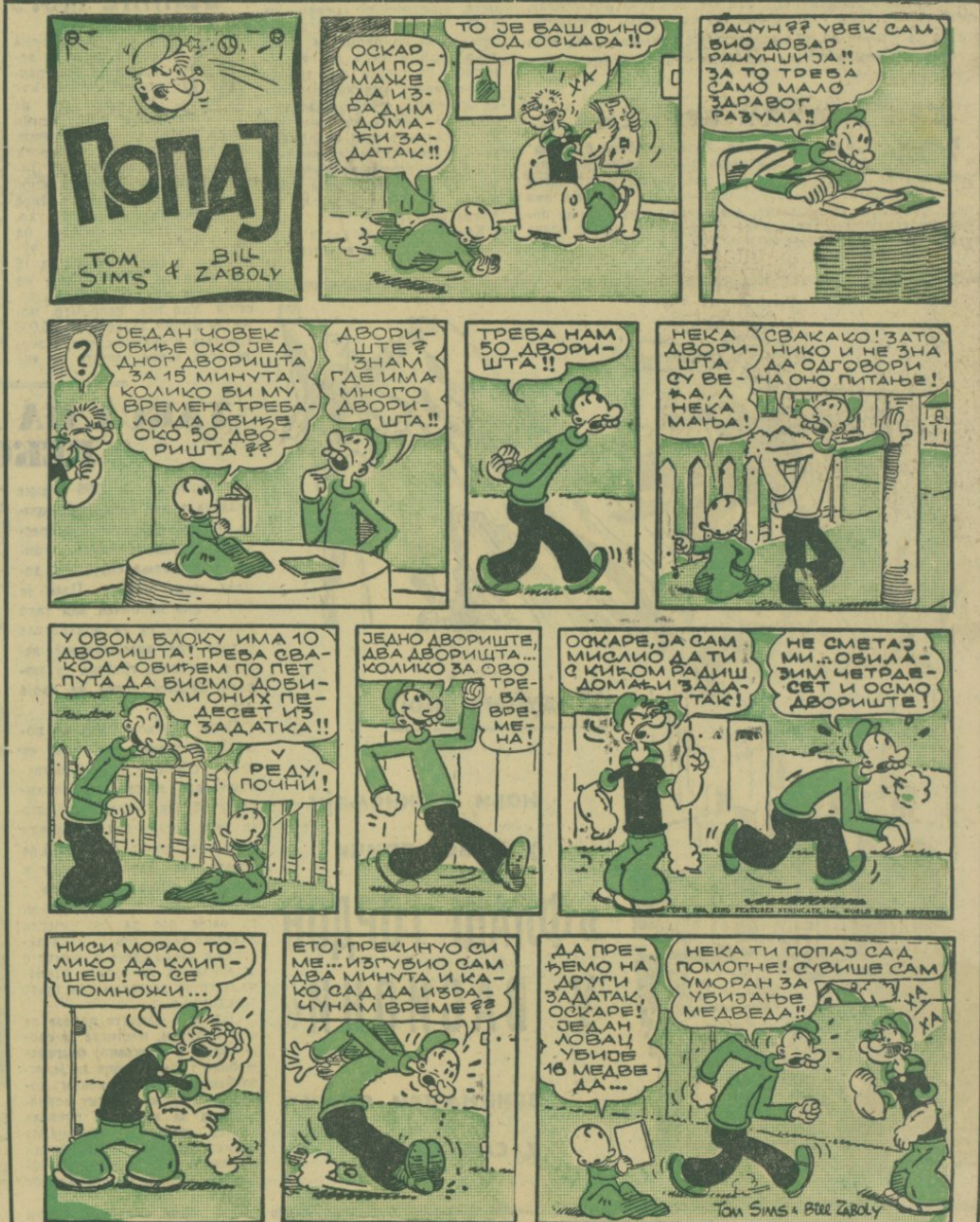
ПО ЊЕГОВОМ МИШЉЕЊУ

Тело мушкарца има више течности него жене — пронашли су неки стручњаци — и то за 17%. Испитивања која су вршили неки научници показала су да 77% тежине тела новорођенчета отпада на воду.

У извештају се даље каже да је тело жене просечно знатно масније од тела мушкарца: обично 30% док код мушкарца свега 17%.

ДОСЕЋИВ ЧОВЕК

Власник биоскопа у Отлеју, у Енглеској, смислио је начин да ујутру и у рано поподне, дакле у „мртво доба“ примами гледаоце — и то никог другог него баш домаћице. У споредној просторији сместио је неколико аутоматских машина за прање рубља. Док се оно само пера оне безбрижно гледају филм, и после узимају своје чисто рубље — опрано бесплатно.

КАТАЛОЗИ ЗА БЕЛАВЕ

„Ниједан мушкарац не изгледа беспрекорно ако нема косе на глави“, — пише у реклами једне америчке фирме за израду мушких перика. Своје каталоге она шаље ћелавима дискретно у конвертима без заглавља, нудећи им косу сваке дужине и сваке боје. На овом послу људи агрју милионе, продаја иде не може боље бити јер се перике могу добити чак и на отплату. Туђом косом крије ћелу 350.000 Американаца, а има их још 15 милиона којима би она такође била потребна.

ЈАРАЦ И МАГАРАЦ

Један фармер из Кентакија био је љут што његов јарац већ неколико пута на необјашњив начин успева да се извуче из жичане оgrade пашњака. Решио је да ствар објасни. Једне вечери се веома изненадио када је сакривен приметно ретку довитљивост и сарадњу двеју животиња. Јарац је стајао на једном пању и мектао све док се није појавио магарец, његов саучесник, а тада му је скочио на леђа. Магарец га је потом однео до оgrade, и он прескочивши је нашао се у слободи.

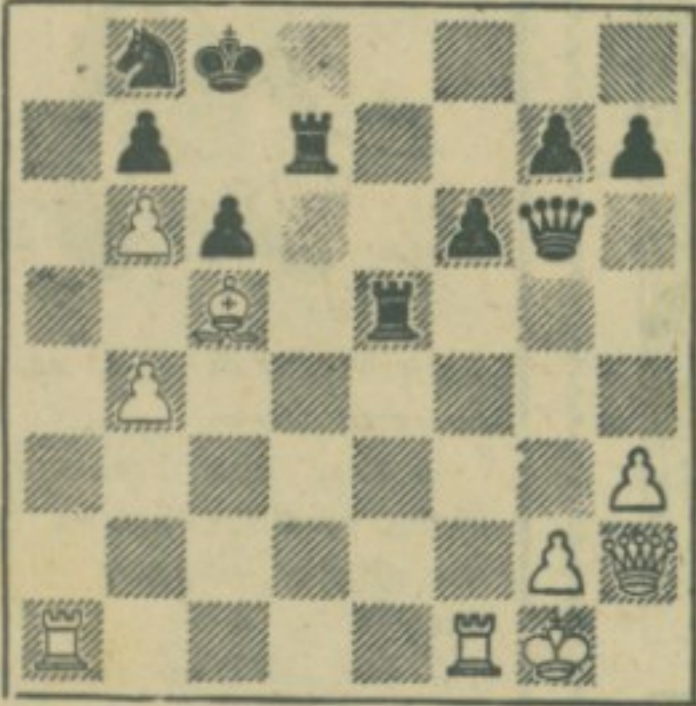
У чиме шах

LXXIV

Борба против самог себе, против сопственог оружја! У шаху се дешава да један играч, један мајстор, заиста мора да се бори против средстава која је он сам увео у шаховску игру.

Вероватно сте чули за Аљехинову одбрану. Године 1937, на једном турниру, Решевски је као црни, у партији са Аљехином, употребио — Аљехинову одбрану. Тако је Аљехин био приморан да се, у првом делу партије, бори против самог себе. И Аљехин је победио — Аљехина.

После тридесет и трећег погеза црног Аљехин је био материјално нешто слабији:

На погезу је Аљехин. 34. Та1—а8

Шта ли ће му овај топ у овом бојнику? С каквим је циљем Аљехин повукао овај погез? Да видимо шта ће сада учинити Решевски.

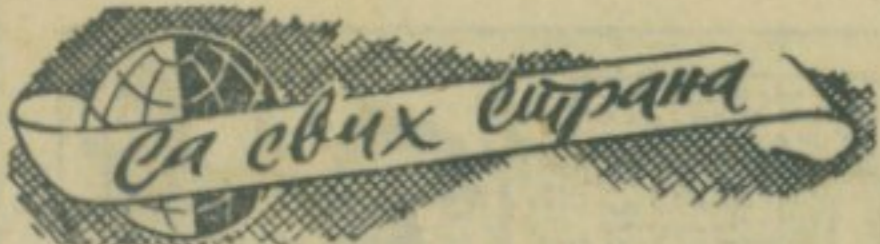
34... Та7—д2 35. Та8:б8+

Аљехин нуди тона за скакача. Решевски прима жртву, не слутећи да ће одмах доживети слом:

35... Ки8:б8 36. Дх2:е5+!!

Решевски губи тона и — партију. Зашто он не сме да узме Аљехинову даму пешаком, то је очигледно: Тф1—ф8 мат. Могао би да иде краљем на поље ц8, али онда би добио мат Аљехиновим погезом Де5—ц7.

Аљехин је бриљантном комбинацијом однео победу — над Аљехином.

„ПАРФЕМ ОПАСНОСТИ“ зове се први мисрисни филм који се снима у продукцији Елизабете Тејлор и Мајка Тода млађег. Принцип система мисрисног филма састоји се у следећем: на делу филмске траке који је одређен за звук постоје перфорације које у одређено

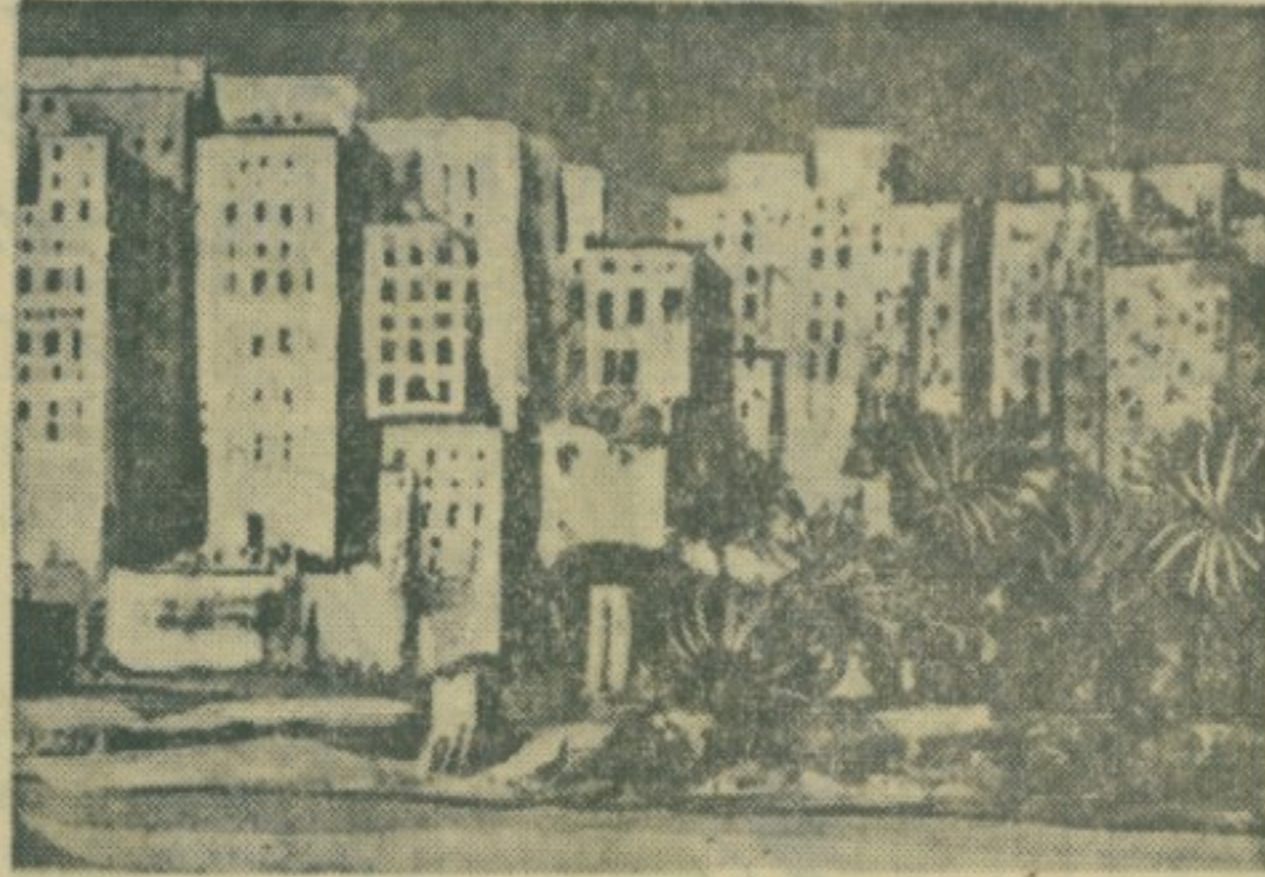
време отпушавају боцу јаког, брзо испарљивог мириса. Путем једне цеви парфем се спроводи до пројекционог платна а одатле га вентилатори разносе по дворани. Да ли ће се мисрисни филм звати одорама, синефлава, сензоскоп или смелодилм, то ћемо ускоро сазнати.

НОВА НУКЛЕАРНА ЕЛЕКТРАНА изградиле се у Америци. Њена снага биће 330.000 киловата. Електрана у Шинингпорту данас је највећа у Америци и производи 60.000 киловата.

ПРВА ГРУПА глациолога, коју је организовала француска поларна експедиција, стигла је на Гренланд. Чланови експедиције су научници из Француске, Данске, Швајцарске, Западне Немачке и Аустрије. Сада их има четрнаест, а ускоро ће их бити стотину и поделиће се у десет група, од којих ће свака добити специјалан задатак. Испитивања ће се вршити из области геофизике, метеорологије, глациологије и других. Углавном ће се испитивати Гренланд између 67 и 73 упоредника. Шест чланова експедиције остаће тамо и преко зиме.

„СТАЗА ОТКРИЋА“ зваће се алеја на Међународној изложби научних проналазака која ће се у октобру отворити у Лондону. Ту ће бити заступљене многе земље, а циљ изложбе је да широке слојеве обавести о новим проналазцима и да стручњаци упозна са разноврсном грађом која се данас користи за израду разних направа и машина. Са обе стране „стазе открића“ изложиле се проналазци из области хигијене, саобраћаја, исхране итд. Главном месту заузеле материјали који показују достигнућа у вези са продирањем у ваздуху.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ГЛИНЕНИ ЦИНОВИ

Досада се сматрало да су облакодери својина само великих градова. Међутим, ретки путници који стигну до летелишног града Шибама, у Јужној Арабији, застале изненађени пред чаробном сликом облакодера белих као снег. Становници тог града су још

за владавине царице Шибе градили дванаестоспратне зграде од смеше глине и сламе која је временом добила чарствину гранита. Људи живе у горњим спратовима, док су доњи ненасељени јер немају ни прозоре. У граду живи око 6.000 становника.

ЕЛЕКТРОНСКА ОПЕРА

Ханк Бединс, холандски композитор, написао је прву „електронску оперу“ у свету. Уместо музичких инструмената читавог једног оркестра њу ће изводити електронски генератор, и пратиће познате холандске оперске певаче који ће учествовати у извођењу опере.

ЖИВИ СВЕТ У ОКЕАНСКИМ ДУБИНАМА

Научницима је пошло за руком да у морским дубинама од неколико хиљада метара открију досада нама непозната жива бића. Њихову величину и необичан облик — као прстен или вретено, немају становници горњих слојева мора. Научници су први пут почели да их проучавају 1951 године на данској лађи „Галатеа“.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПСЕ

У робним кућама у Њујорку посетиоци који воде са собом ласка могу да га оставе у специјалној просторији за чување. Ту ће њихови љубимци добити — наравно ако се плати — сок од меса или воћа, разна млека, супе и кости.

УНИВЕРЗАЛНИ РАДАР

Радар све више постаје неопходно техничко средство цивилизације. Посебну примену нашао је баш на пољу саобраћаја. Неким стручњацима је пошло за руком да конструишу нови тип радара који су назвали „универзални радар“, а тако је прецизан да четири авиона са оваквим радаром могу да контролишу територију велику као северно-америчко подручје.

КОМБИНОВАН ЖИВОТ

Рене Лагари, познати певач и творац многих омиљених шансона у Француској као што су: „Суседова мачка“, коју пева Ив Монтан, „Бебе, моја бебе“, и других, дану је кондуктер аутобуса на линији 67 у Паризу, а ноћу изводи своја дела у једном ноћном локалу.

ЦИНОВСКА ЦИГАРА

Једна фабрика дувана поклонила је музеју за дувана у месту Бунде у Вестфалији циновску цигару. Тешка девет килограма и израђена од најфинијег дувана, она би пушачу служила више од пола године.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

тао у кревет. Али се одједном сетих да за сутрадан треба да спремам један крајњи чланак. Да не би заборавао неке важне детаље узех оловку и почех да белажим. У том зачех да попушам једну цигарету. Пружих руку ка сточићу да узамем пакло са цигаретама,

али њога ту више није било. Међутим, био сам сигуран да сам га ту оставио. Где је? (Када је новинар хтео да забележи појединости за чланак, узео је кутурију цигарета и на њој почео да пише те је зато није више ни нашао на ноћном сточићу.)

Мики открива сумњиве трагове

Повезујући бројеве оваквине хо је у питању.

Мађионичар са шибицом

Узмите једну марамицу и једно обично палачице. Ставите га у марамицу коју сте на четворцу савили. Пружите онда неком од пријатеља да оловце шибицу у савијеној марамици. А ви ћете извући читаву шибицу из марамице! Ево како ћете све ово извести:

ЗАГОНЕТКА

Прича ми један пријатељ, — Зависим, кратио сам се синоћ кући касније но обично. Пре но што сам легао, из црева сам поводио све ствари: перорез, чесовник, новчаник. Једно тош неочекивано пакло цигарета „Ниске мораве“ и још неке опшнице. Све те ствари оставио сам на ноћном сточићу, свучко се и ле-

... трагови које за собом остављају гризли медведи, необично су прави, с не-

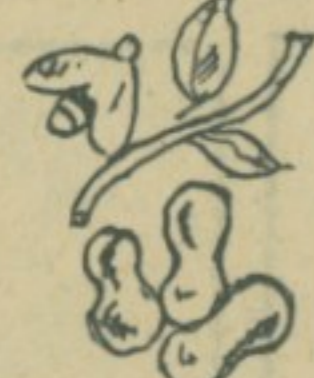
знатним кривудањем, без обзира на препреке и природу терена.

... калемљење воћака примењивало се много векова пре наше ере.

... мелез који се добија укрштањем лава и тигрице или тигра и лавице назива се тигон. Тигони мужјаци веома су снажне животиње с гривом која је знатно краћа но грива лава.

... у Америци се све до 1850 године није знало за врапце. У Америку су пренети на Европе због гусеница које су у то време наносиле милионске штете.

... чауре свилене бубе из којих ће се излећи мужјаци дају

тридесет отсто више свиле од чаура из којих ће се излећи женка.

... за један дан слон поједе око 150 килограма хране.

... употребу хируршких рукавица при операцијама први је предложио полски лекар Микулич-Радецки (1850—1905).

... овца, петак и пловка биле су прве животиње које су путовале балоном. Наиме, они су били стављени у корпу исплетену од пруга и обешену о балон браће Монголфе, који је полетео 19 септембра 1783 године.

... од семена мркве добија се изврдено добро етарско уље

које се употребљава за производњу мириса.

... један шпански природњак има најбогатију збирку пужева голаћа на свету. За 32 године он је успео да сакупи 5.000 разних врста таквих пужева.

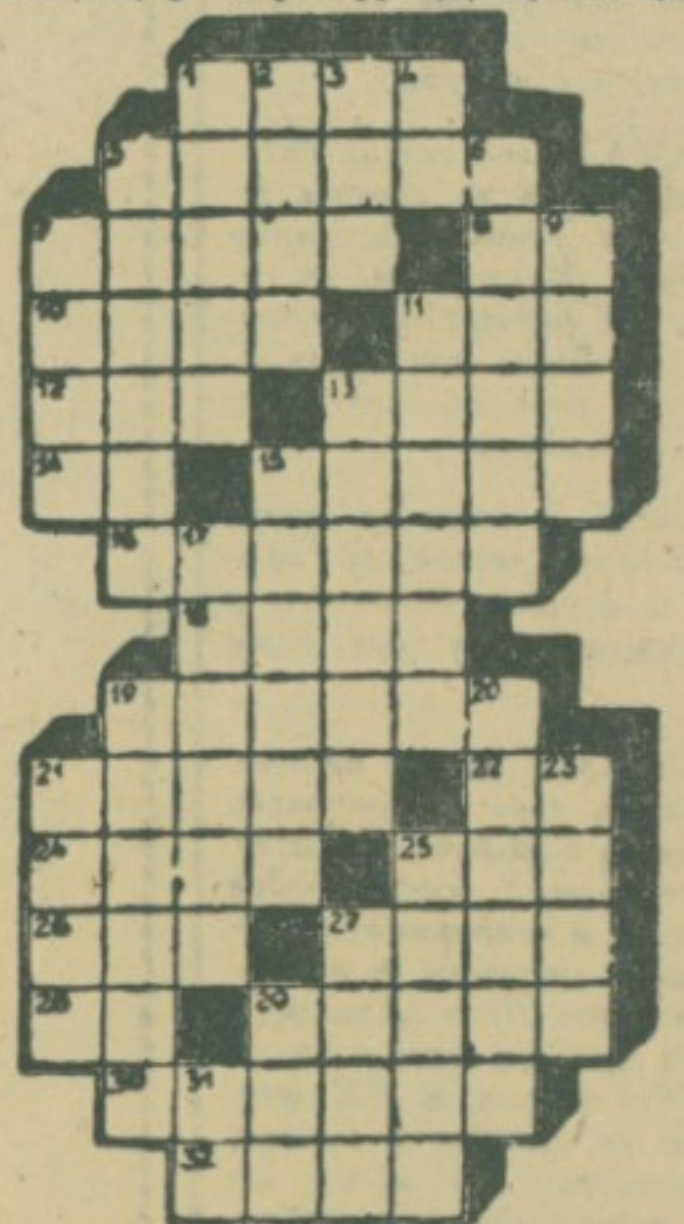
... младунче ниског коња не воли воду и потребно је прилично дуго време да би се на њу навикало.

... у свету има укупно 82 милионска града.

Водоразно: 1) титула домородичких поглавара у Алжиру и Тунису; 2) савезна држава; 3) врста црвене етиопске глинине; 4) савезна држава; 5) највећа планина у Европи; 6) и једна и друга; 7) десна притока Саве; 8) лука на Арабском Полуострву; 9) хемиски знак за калоријум; 10) етско песничко; 11) врста менице; 12) летњак; 13) део тела код риба; 14) јединица мере за драгоцености; 15) предлог; 16) кон. рибе боје; 17) лозба; 18) раствор соли у етеричном уљу; 19) врста четинара; 20) предлог; 21) римски цар (64—68 године н. е.); 22) спиритизам за спречавање боја; 23) отравно женско име.

Усправно: 1) котараци; 2) Кордљери; 3) име наше прве филмске глумице; 4) савезних и савезних; 5) шафарски позоришни гласак („Ево“); 6) отравно женско име; 7) отравно; 8) река у Француској; 9) грчки зупак из Тројанског рата; 10) право призива на виши суд; 11) покретна држава (ар.); 12) врста морске рибе; 13) илци беници права; 14) теноис; 15) проналазач на пољу електрицитета; 16) дубокач на тежини; 17) град у Алжиру; 18) планина у Бугарској; 19) домаћа животиња; 20) река у Африци; 21) негација.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоразно: 1) Перм; 2) Кантон; 3) прог; 4) мах; 5) далек; 6) Ло; 7) Илех; 8) њп; 9) Слизва; 10) аис; 11) Ереб; 12) кадрил; 13) Себа; 14) Едеса; 15) Вук; 16) фронт; 17) ра; 18) Ргач; 19) рк; 20) Едеса; 21) Аре; 22) имун; 23) Штајер; 24) Аман.

Усправно: 1) Паоли; 2) Енгеле; 3) рт; 4) Мом; 5) Кра; 6) Нал; 7) Глиња; 8) Короб; 9) килер; 10) Ђирин; 11) Пикар; 12) велур; 13) сабор; 14) Данте; 15) сфера; 16) Казан; 17) Тадија; 18) Њемен; 19) криш; 20) сур; 21) ета; 22) ам.

ШИЉИНА ПРВА МИСАО
Возео се Шиља првом класом. Док је разговарао са је-

дним путником изнад воза је прелетео авион.
— Како само лети! Неће проћи дуго времена па ћемо сви летети! — рекао је путник.
— Гле, зар и ви имате карту друге класе?! — зачудио се Шиља.

ШТА ЈЕ УЧИО

Паја је обећао Влади да ће му купити бицикл, ако буде добро учио. После неког времена он га упита:
— Заиста, Владо, купићу ти бицикл, али шта си досад научио?
— Научио сам да се возим на бициклу.

ПИТАЊА
ОДГОВОРИ

Како је то кадигово уље?
Шта је елога?
Шта су коине?
Кад је излазио лист Едност?

ОДГОВОР:

КАДИГОВО УЉЕ је катран који се добија у Јужној Француској из смреке и прерађује додатком сумпора. Има карактеристичан мирис, густо је и

затворено мрке боје. Употребљава се као лек за болести коже, против вихта и реуматизма, али разуме се, само по упутству лекара. Налази примену и у ветерини.

БЛОГА је код старих Латина био назив за похвалу јунацима и уопште заслужним људима. Истискиване су обично на надробним споменицима. Данас реч елога означава похвалу, похвални говор, панегирик.

КОИНЕ је назив за олинти језика Грка, поставе од воланских и дорских дијалеката у четрнаестом веку пре наше ере.

ЕДИНОСТ је био словенски лист, који су основали словенски родољуби и Трсту 1876 године. У борби против Аустрије и италијанског притисака заступао је народне интересе. Лист „Едност“ био је први на илору фацисте 1918 године, а 1921 изашао из штампе и његовој штампаоници. На крају су 1929 године фашисти забрањили излажење листа. „Едност“ се данас сматра као драгоцен извор за историју словенске националне историје.

БАШЧЕДНИК

